

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Taksi qiymətləri
enə bilər -
nikbin
gözlənti
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 25 iyun 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 108 (8481) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Ölkə yeni seçki dövrünə girdi - Prezidentin verəcəyi o qərar...

Konstitusiyə Məhkəməsi iyunun 27-də dövlət başçısının göndərdiyi sorğunu cavablandıracaq, daha sonra isə...

yazısı səh.3-də

Moskvanın ən zəif bəndi - Şimali Qafqazda terror Kremlə daxilə fokuslayır...

yazısı səh.9-də

"Anklavlar tezliklə Azərbaycana qaytarılmalıdır, əks təqdirdə..." - mövqe

yazısı səh.8-də

Xüsusi karantin rejimi ilə bağlı qərar verildi

yazısı səh.3-də

"Azərbaycançılıq məfkurəsi ilə yumruq olmağı bacardıq" - deputat

yazısı səh.7-də

Türkiyə dar günə ərzaq ehtiyatı toplayır, bəs Azərbaycan...

yazısı səh.10-də

ABŞ səfiri Rusiya XİN-ə çağırılıb, səfirə demarş edilib

yazısı səh.9-də

Azad edilmiş ərazilərdə daha 187 mina, 204 PHS aşkarlandı

yazısı səh.6-də

Avro-2024-ün ilk on günü - favoritlər dəqiqləşir, Türkiyə millisi isə...

yazısı səh.15-də

Kreml hədələyir, Qərb dəstəyi artırır - udan kimdir?

yazısı səh.12-də

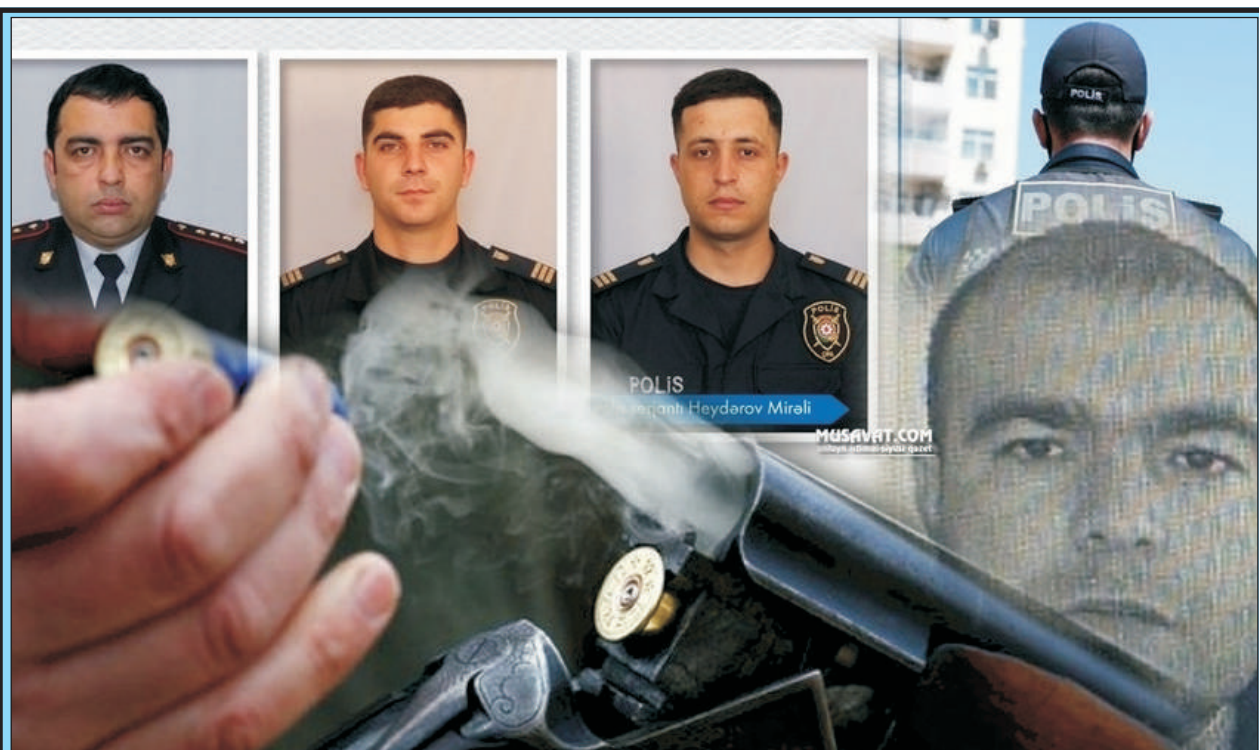
Oxuyub-yazmağı bacarmayan IX və XI sinif şagirdlərinin sayı açıqlanıb

yazısı səh.14-də

SƏRHƏDDƏN SÜLHƏ ATILAN GÜLLƏLƏR - İRƏVANIN İKİLİ OYUNU, YOXSA...

Paşinyan bir ay içində sülh müqaviləsini imzalamağa hazır olduğunu bəyan etdiyi ərəfədə Naxçıvan və Kəlbəcər istiqamətində mövqelərimiz atəşə tutuldu; analitiklərin fikirləri çarpazdır

yazısı səh.6-də

Residivist üç polisi və bir mülkü şəxsi qətlə yetirdi - təfərrüat

Dəfələrlə məhkum olunan, dələduzluğa görə axtarışda olan qatil ailəsini önə verərək dəhşətli cinayəti törədib; kapitan Eldəniz Məmmədov, polis serjantları Mirəli Heydərov və Mahir Ağayevlə vida mərasimi keçirildi

yazısı səh.4-də

Rəşad Həsənov:
"Milli valyutalarla ticarət Rusiya üçün çətinliklər yarada bilər"

yazısı səh.11-də

Bakıda olmuş Fransa prezidentindən mühüm bəyanat - Makrondan sonra...

yazısı səh.5-də

Fazil Mustafa:
"Bu səhvin düzəldilməsi AŞ PA-nın üzərinə düşür"

yazısı səh.4-də

“Son Zəng”lə bağlı təlimatın pozulduğu məktəbin direktoru işdən çıxarıldı

Samuxda “Son Zəng”lə bağlı təlimatın pozulduğu məktəbin direktoru ilə əmək müqaviləsinə xitam verilib.

Bu barədə APA-ya Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, ümumi təhsil müəssisələrinə “Son Zəng” tədbirlərinin keçirilməsi qaydalarını tənzimləyən müvafiq təlimat öncədən göndərilib.

“Bəzi hallarda təlimatın tələblərinin pozulduğu hallar da müşahidə olunub. Həmin hallarla bağlı araşdırma aparılıb. Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin müvafiq əmrinə əsasən Samux rayon İnstitut qəsəbə tam orta məktəbin direktoru ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verilib” - məlumatda qeyd edilib.

Neftçalada bir nəfər Kür çayında batıb

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) “112” qaynar telefon xəttinə Kür çayının Neftçala rayonu, Bankə qəsəbəsi ərazisindən keçən hissəsində 1 nəfərin batması barədə məlumat daxil olub.

APA FHN-ə istinadən xəbər verir ki, məlumatla əlaqədar FHN-in Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin dalgıç-xilasediciləri axtarışlara cəlb olunublar.

APA-nın yerli bürosunun məlumatına görə, çayda batmış şəxsin Neftçala rayonunun Bankə qəsəbə sakini, 25 yaşlı Babayev Rəhim Qurban oğlu olduğu bildirilir.

Müəllimlərin sertifikatlaşdırma prosesinin test imtahanı mərhələsi yekunlaşıb

Təhsilverənlərin sertifikatlaşdırma prosesinin test imtahanı mərhələsi yekunlaşıb. 21, 22, 24 iyun tarixlərində təşkil olunan sertifikatlaşdırma prosesinin test imtahanı mərhələsi ölkənin 18 müxtəlif şəhər və rayonu üzrə ümumilikdə 27 imtahan mərkəzini əhatə edib.

Təhsil İnstitutundan APA-ya verilən xəbərə görə, test imtahanlarında 23 448 müəllim iştirak edib. İmtahanlarda 97,5% davamiyyət qeydə alınıb.

Qeyd edək ki, sertifikatlaşdırma prosesinin müsahibə mərhələsi avqust ayında təşkil olunacaq və bu barədə ətraflı məlumat müəllimlərin şəxsi kabinetlərinə göndəriləcək.

Alimpaşa Məmmədova 11 il 6 ay “iş” verildi

Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Alimpaşa Məmmədova hökm oxunub.

Musavat.com Report-a istinadən xəbər verir ki, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən məhkəmədə Alimpaşa Məmmədova son söz verilib.

Son sözdən sonra məhkəmə Alimpaşa Məmmədova hökm oxuyub.

Məhkəmənin qərarı ilə

o, 11 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, dövlət ittihamçısı təqsirləndirilən Alimpaşa Məmmədovun 13 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsini istəmişdi.

Xatırladaq ki, A.Məmmədov ötən ilin aprel ayında Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən kompleks əməliyyat-istin- taq tədbirləri nəticəsində

həbs olunub.

Onun barəsində Cənab Məcəlləsinin 179.4-cü (mənimləmə), 193-1.3.2-ci (cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərini leqallaşdırma), 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 311.3.2 və 311.3.3-cü (təkkar, külli miqdarda rüşvət alma) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb və məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

AZAL Mərkəzi Asiya və MDB-nin ən yaxşı aviaşirkəti seçilib

Azərbaycanın milli aviadaşıyıcısı AZAL beynəlxalq “Skytrax World Airline Awards 2024” mükafatının “Mərkəzi Asiya və MDB üzrə ən yaxşı regional aviaşirkət” nominasiyasında növbəti dəfə qalib gələrək yüksək statusunu yenidən təsdiqləyib.

“Azərbaycan Hava Yolları” QSC-nin mətbuat xidmətindən “APA-Economics”ə verilən məlumata görə, “Skytrax” agentliyinin mükafat mərasimi yunun 24-də Londonda keçirilən təntənəli tədbir çərçivəsində baş tutub.

Bu mühüm nailiyyət “Azərbaycan Hava Yolları” aviaşirkətinin göstərdiyi xidmətlərin yüksək səviyyədə olduğunu təsdiq edir və onu

səviyyədə olduğunu nümayiş etdirir”, - deyərək “Azərbaycan Hava Yolları” QSC-nin prezidenti Samir Rzayev bildirib.

Onun sözlərinə görə, mükafatın əldə edilməsi AZAL-ın yüksək keyfiyyət və müştəri xidməti standartlarına sadiqliyini təsdiq edir, aviaşirkətin regionda və beynəlxalq miqyasda mövqeyini möhkəmləndirir.

“World Airline Awards” mükafatı aviaşirkətlərin və hava limanlarının xidmətlərinin keyfiyyətinin global qiymətləndiricisi olan Böyük Britaniyanın “Skytrax” konsaltinq agentliyi tərəfindən təqdim edilir. Reyting dünyanın ən böyük sərnəşin məmnuniyyəti sorğusunun nəticələrinə əsasən müəyyən edilir.

Qeyd edək ki, “Azərbaycan Hava Yolları” aviaşirkəti həmçinin “Skytrax”ın “4 Ulduz” reytinginə malikdir. Bu status aviaşirkətin göyde və yerdə təklif etdiyi xidmətlərin keyfiyyətini qiymətləndirən müstəqil auditin nəticələrinə əsasən formalaşıb.

Avropa İttifaqı Türkiyənin 9 şirkətinə sanksiya tətbiq etdi

Rusiya qarşı 14-cü sanksiya paketi çərçivəsində Avropa İttifaqı 19 Çin və 9 Türkiyə şirkətinə qarşı da məhdudlaşdırıcı tədbirlər tətbiq edib. Musavat.com xəbər verir ki, bu məlumatı Aİ-nin yüksək rütbəli rəsmisi Brüsseldə jurnalistlərə açıqlayıb.

Onun sözlərinə görə, qara siyahıya xüsusilə Çindən 19, Türkiyədən 9, Hindistandan 1, Qazaxıstandan isə daha 1 şirkət daxil edilib. Bu şirkətlər Rusiyaya sanksiyalardan yayınmaqda yardım edirlər.

Musavat.com

Rusiyaya girişi qadağan edilən Aİ nümayəndələrinin siyahısı genişləndirildi

Rusiya Avropa İttifaqının 14-cü sanksiya paketinə cavab olaraq, Rusiyaya girişi qadağan edilən Avropa institutlarının və Aİ-yə üzv ölkələrin nümayəndələrinin siyahısını genişləndirib.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatında bildirilib.

“Bu qeyri-dost addımlara cavab olaraq Rusiya tərəfi “Rusiya Federasiyasını tərk etmək və Rusiya Federasiyasına daxil olmaq qaydası haqqında” Federal Qanuna uyğun olaraq Avropa institutlarının və Avropa İttifaqına üzv ölkələrin nümayəndələrinin Rusiya ərazisinə girişi yasaqlanıb. Moskva Qərbi ölkələrinin heç bir qeyri-dost addımını cavabsız qoymayacaq”, - deyərək bəyanatda qeyd olunub.

Ölkə yeni seçki dönməsinə girdi - Prezidentin verəcəyi o qərar...

Konstitusiya Məhkəməsi iyunun 27-də dövlət başçısının göndərdiyi sorğunu cavablandıracaq, daha sonra isə...

Ötən həftəsonu parlamentin Prezident İlham Əliyevə müraciəti ilə ölkə faktiki yeni seçki dönməsinə daxil olub. İndi gözlər dövlət başçısıdır. Söhbət növbədənəkar seçkilərin konkret tarixindən gedir.

Nəzərə çatdıraq ki, iyunun 24-də Konstitusiya Məhkəməsinin Palatasının növbəti iclası keçirilib. Bu haqda məlumatda bildirilib ki, Konstitusiya Məhkəməsinin Plenumu Milli Məclisin buraxılması konstitusiyaya uyğunluğu barədə Prezidentin sorğusuna baxacaq. İclasda Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III hissəsinin 1-ci bəndinə və "Konstitusiya Məhkəməsi haqqında" Qanunun 7.1-ci maddəsinə əsasən, Milli Məclisin 2024-cü il 21 iyun tarixli 1174-VIQR nömrəli "Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə növbədənəkar seçkilərin təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət edilməsi barədə" Qərarı əsasında Milli Məclisin buraxılmasının və növbədənəkar seçkilər təyin edilməsinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu barəsində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sorğusuna baxılaraq Plenumun icratına qəbul olunması haqqında qərardad qəbul edilib.

Sorğuya mahiyyəti üzrə tərəflər iştirakı ilə Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun iyunun 27-də saat 10:00-a təyin edilmiş iclasında baxılacaq.

Millət vəkili Hikmət Babaoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Azərbaycanda seçkilər hər zaman beynəlxalq müşahidəçilərin iştirakı ilə keçirilib: "Azərbaycan seçkidə iştirak etmək istəyi olan, müraciət edən beynəlxalq tərəfdaşlarla daima əməkdaşlıq edir. Seçkilərdə müşahidəçilərin iştirakı ilə Azərbaycanın dövləti ilə müşahidəçi qisminə müxtəlif təşkilatların iştirakı; iştirak etmək istəyən

qurumların təşəbbüsü ilə. Önümüzdəki mərhələdə demokratik seçki keçirilməsi prosesinə uyğun olaraq seçkidə iştirak etmək istəyən müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla Azərbaycan əməkdaşlıq etməyə açıqdır".

Böyük Quruluş Partiyasının sədri, deputat Fazil Mustafa "Yeni Müsavat"a şərhində qeyd etdi ki, partiyanın seçki qərarı növbədənəkar prezident seçkisi keçirilən zamandan fəaliyyət göstərir: "Növbədənəkar prezident seçkisi zamanı yaradılan qərarlarımız fəaliyyətini davam etdirir. Bu il həm parlament, həm də bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsi gözlənilirdi üçün hazırlıqlı idik. Seçki qərarı kifayət qədər peşəkar partiya funksionerlərindən təşkil olunub. Hazırda araşdırma aparılır. Seçkilərdə dairələr üzrə namizədlər müəyyənləşdirilir. Bu məlumatlar əsasında alınan qərarlar ictimaiyyətə bildiriləcək. O ki qaldı azad olunmuş ərazilərə, orada məskunlaşma kifayət qədər deyil. Həmçinin namizədlər ərazilərə uyğun seçilməlidir. Qarabağda doğulmuş, yaxud kontingent tərəfindən qəbul olunan şəxslər olmalıdır. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə rayon təşkilatları var, onların rəyi əsasında namizədləri müəyyən edəcəyik".

Ötən gün Ədalət, Hü-

quq, Demokratiya (ƏHD) Partiyasının İdarə Heyətinin iclası keçirilib. İdarə heyəti növbədənəkar parlament seçkisinin keçirilməsinə dair Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) təşəbbüsünü dəstəklədiyini açıqlayıb və seçkidə iştirakla bağlı qərar qəbul edib.

Partiyanın sədr müavini Niyaməddin Orduxanlı qeyd edib ki, seçkiyə hazırlıq davam edir: "Həm parlament, həm prezident, həm də bələdiyyə seçkilərində uzun illərdir iştirak edirik. Yeni kifayət qədər seçki təcrübəmiz var, bu səbəbdən də partiyamızın seçkidə iştirakını məqsədmüvafiq hesab edirik. Növbədənəkar parlament seçkiləri bizim üçün gözlənilməz qərar olmadı. Partiyamız seçkiyə tam hazır vəziyyətdədir. Partiyamızın rayon şöbələri mövcuddur. Paralel olaraq Mərkəzi Seçki Komissiyasında, məntəqə seçki komissiyalarında nümayəndələrimiz, həmçinin rayon şöbələrimizin minlərlə üzvü var. Partiyamızın rəhbərliyində kifayət qədər tanınmış siyasətçi təmsil olunur. Daha çox partiya nümayəndəmizin parlamentdə təmsil olunması üçün mümkün qədər çalışacağıq. Hazırda partiyamızın sosial bazası mövcuddur. Partiyamızın strukturu buna imkan verir. Bu günə kimi partiyanın yalnız bir nümayəndəsi bizi təmsil edib".

N.Orduxanlı vurğuladı

ki, parlamentdə fraksiya yoxdur: "Təəssüf ki, bu gün Azərbaycan həm Avropa məkanında, həm Müstəqil Dövlətlər Birliyində, həm də Asiyada yeganə ölkədir ki, parlamentdə fraksiya yoxdur. Bu baxımdan hesab edirik ki, növbəti parlamentdə mütləq şəkildə ən azından müxalifət fraksiyası təmsil olunmalıdır. Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyası olaraq ən azından bir fraksiya şəklində parlamentdə təmsil olunmağa çalışacağıq".

Müsavat Partiyası Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Gülağa Aslanlı Modern.az-a bildirib ki, seçki günü dəqiq elan edildikdən sonra partiya öz mövqeyini bildirecək: "Müsavat Partiyası və Azərbaycan xalqı növbədənəkar seçkilərə öyrəşib. Müsavat Partiyası öz proqramından irəli gələn hərəkətinə ölkə qanunlarına uyğun həyata keçirməyə çalışır. Hələ ki növbədənəkar seçkilərin keçirilməsi barədə rəsmi qərar verilməyib. Bu, sadəcə olaraq, tövsiyə olunub. Qərar verildəndən sonra Müsavat Partiyası öz mövqeyini açıq şəkildə müzakirə edib bildirecək. Partiyamızın başkanı İsa Qəmbərin namizəd olub-olmaması partiyadaxili müzakirələrdən sonra məlum olacaq. Müsavat Partiyası hər zaman seçkilərdə iştirak etmək arzusunda. Çünki Müsavat Partiyasının nizamna-

Vergi Sazişi üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsinə dair Çoxtərəfli Konvensiya təsdiq edilib

"Vergitutma bazasının aşınması və mənfəətin köçürülməsinin qarşısının alınması məqsədilə Vergi Sazişi üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsinə dair Çoxtərəfli Konvensiya" təsdiq edilib.

APA xəbər verir ki, bu barədə Prezident İlham Əliyev qanun imzalayıb.

Qanuna əsasən, 2016-cı il noyabrın 24-də Paris şəhərində imzalanmış "Vergitutma bazasının aşınması və mənfəətin köçürülməsinin qarşısının alınması məqsədilə Vergi Sazişi üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsinə dair Çoxtərəfli Konvensiya" Azərbaycan Respublikasının ona dair qeyd-şərtləri və bildirişləri ilə təsdiq edilib.

Azərbaycanda xüsusi karantin rejimi ilə bağlı qərar verildi

Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddəti uzadılıb.

Müsavat.com xəbər verir ki, bu barədə baş nazir Əli Əsədov qərar imzalayıb.

Qərarla koronavirus (COVID-19) infeksiyasının ölkə ərazisində yayılmasının, onun törədə biləcəyi fəsadların qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddəti 2024-cü il 1 oktyabr saat 06:00-dək uzadılıb.

Bundan əvvəl həmin müddət 1 iyul saat 06:00-dək olan dövrü əhatə edib.

məsində hakimiyyətə yalnız seçkilər yolu ilə gəlmək xətti açıq şəkildə göstərilib. Seçkilərə meyilli partiyayıq. Amma seçki günü dəqiq elan edildikdən sonra bu haqda qərarı Müsavat Partiyasının Məclisi verir. Məclisin qərarını gözləyək. Əlbəttə ki, partiya başkanı İsa Qəmbərin də namizəd olub-olmayacağı müzakirələrdən sonra məlum olacaq".

REAL Partiyası Siyasi Komitəsi isə növbədənəkar parlament seçkilərində 13 namizədlə iştirak edəcək. Bu barədə partiyanın sədri İlqar Məmmədov məlumat verib.

Partiya qarşısından gələn parlament seçkilərində irəli sürüləcək namizədlərin siyahısını təqdim edib:

Erkin Qədirli

İlqar Məmmədov
Elçin Əliyev
Mahmud Mahmudov
Natiq Cəfərov
Toğrul İskəndərli
Rəsul Cəfərov
Zöhrab Əliyev
Samir Məmmədov
Elşən Ədalətli
Rüstəm Hidayətzadə
Vasif Novruzov
Razim Rzayev.

"Digər bir neçə üzvümü zə dair yaxın günlərdə əlavə məsləhətləşmə aparacağıq və bu həftənin sonuna qədər onların da qərarı veriləcək. Namizəd sayının nisbətən az olması partiya-mızın maddi imkanları ilə bağlıdır. Tək bu sayda namizədin uğurlu kampaniyasını keçirməyə vəsaitimiz çatır", - partiya sədri qeyd edib.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Paytaxtın Xəzər rayonu Şüvəlan qəsəbəsində iyunun 24-də əvvəllər dəfələrlə məhkum olunmuş, hazırda axtarışda olan 1986-cı təvəllüdlü Allahverdiyev Rövşən Oqtay oğlu polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılarkən silahlı müqavimət göstərilib.

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) və Baş Prokurorluğun yaydığı birgə məlumatda bildirilib.

Məlumata görə, o, polis əməkdaşlarına mane olmaq

cəhd edib. Yaranmış vəziyyətdən istifadə edərək "Lancaster" markalı ov silahından atəş açaraq 3 nəfər polis əməkdaşını və 1 nəfər mülki vətəndaşı qətlə yetirib.

rərsizləşdirilib.

Əməliyyat zamanı qətlə yetirilən DİN əməkdaşları - kapitan Eldəniz Məmmədov, polis serjantları Mirəli Heydərov və Mahir Ağayevlə iyunun 24-də vida mərasimi keçirilib.

Bu barədə DİN-dən bildirilib. Vida mərasimində onla-

Mərasimdə bildirilib ki, onların xidməti fəaliyyəti zamanı fədakarlığı qəlbimizdə əbədi yaşayacaq: "Yaxınlarına, doğmalarına Allahdan səbr diləyirik! Allah rəhmət eləsin!"

Qətlə yetirilən polis Mahir Ağayevin atası bildirib ki, hadisədən səhər

lah da bağışlamır. Biz 4-5 ay sonra toy edəcəkdik". (Metbuat.az)

"Əvvəllər bu məhəllədə qalmışam. Rövşəni uşaqlıqdan tanıyıram. Əvvəllər də dələduzluq əməlləri olub. İmkanlı adamlar ona yazığı gəlib iş verirdi, o da fürsətdən istifadə edib onların sərvətini

guya vacib adamdır".

Bu sözləri isə qatil Allahverdiyev Rövşən Oqtay oğlunun qonşusu Baku.tv-yə deyib.

APA TV-yə danışan R.Abdullayevin qonşularından digəri isə vurğulayıb ki, həmin şəxsin atası və anası Şüvəlan qəsəbə-

Residivist üç polisi və bir mülkü şəxsi qətlə yetirdi - təfərrüat

Dəfələrlə məhkum olunan, dələduzluğa görə axtarışda olan qatil ailəsini önə verərək dəhşətli cinayəti törədib; kapitan Eldəniz Məmmədov, polis serjantları Mirəli Heydərov və Mahir Ağayevlə vida mərasimi keçirildi

məqsədlə ailə üzvlərini önə verərək yayınmağa və cavab tədbirlərinin qarşısını almağa

Davam etdirilən tədbirlərlə R.Allahverdiyev polis əməkdaşları tərəfindən zər-

rın ailə üzvləri, Daxili İşlər Nazirliyinin rəhbərliyi və əməkdaşları iştirak ediblər.

saatlarında xəbər tutub: "Çətin olacaq bizim üçün. İnsan öldürmək olmaz. Al-

mənimsəyirdi.

Onu "moşennik" kimi tanıyırdım, özünü elə aparırdı ki,

sində yaşayıblar: "Onu bir-iki dəfə görmüşəm, atası rəhmətə gedib".

AŞ PA küsdürdüğü Azərbaycanın yolunu gözləyir - Bakıdan reaksiya

Fazil Mustafa: "Bu səhvin düzəldilməsi onların üzərinə düşür..."

"Azərbaycan Avropa Şurasının digər 46 üzv dövləti kimi üzv ölkədir". Bunu Avropa Şurasının baş katibi Mariya Peyçinoviç-Buriç "Alpha News"-un Azərbaycanın AŞ PA-ya mümkün qədər tez qayıtmasının zəruriliyi ilə bağlı sualına cavab verərkən deyib. Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin Lixtenşteyn və Litvadan olan rəhbərləri ilə keçirdiyi mətbuat konfransında Lixtenşteynin xarici işlər naziri Dominik Hasler Azərbaycan nümayəndə heyətinin AŞ PA-ya mümkün qədər tez qayıtmalı olduğunu və "Azərbaycanın təşkilatla ortaq dəyərləri bölüşdüyünü" söyləmişdi.

Avropa Şurasının baş katibi bildirib ki, təşkilatın sistemi ilə qurulub ki, hətta çətinliklər yarandıqda belə üzv ölkələrlə işləsin. "Dünyanın müxtəlif ölkələrində bütün standartlara cavab verməkdə çətinliklər var. Problemi həll etməyin yeganə yolu monitoring mexanizminiz vasitəsilə ölkələrlə daxildən işləməkdir. Biz birlik ki, Avropa Şurasının digər öl-

kələri kimi Azərbaycanın da problemləri var. Bu problemlərin həll yolu mövcuddur. Vacib olan odur ki, insanlar masa arxasında olsunlar, ölkələrlə, standartlar üzərində işləsinlər. Biz təşkilat yaranandan bəri 75 ildir ki, bunu edirik. İrəliyə yol - hamının hazır olması və işləməsindən keçir. Bizim tətbiq edilməli olan standartların müəyyən edilməsi, monitoring və asanlaşdırma mexa-

nizmləri mövcuddur. Bunu dəyişmək üçün Avropa Şurası Azərbaycanla, eləcə də digər ölkələrlə iş prosesində iştirak etməlidir", - Mariya Peyçinoviç-Buriç əlavə edib.

Baş katibin açıqlamasını xoş məramın təzahürü saymaq olarmı? Azərbaycan quruma geri dönməyə hazırlaşırırmı?

Xatırladaq ki, AŞ PA-nın bilikli yanvar sessiyası zama-

nı Azərbaycanın qurumda səsvərmə hüququ əsassız səbəblərdən dondurulub. Azərbaycan isə AŞ PA ilə əməkdaşlığı dayandırmaq barədə qərar verib. Türkiyə, Moldova, Ukrayna, Gürcüstan, Serbiya, Macarıstan nümayəndə heyətləri buna etiraz edərək, AŞ PA-ya ədalətin bərpası üçün müraciət edib.

Hazırda Bakının mövqeyi nədən ibarətdir?

AŞ PA-da Azərbaycan nümayəndə heyətinin üzvü, deputat Fazil Mustafa mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, baş katibin bu mövqeyi alınan qərarın nə qədər yanlış olduğu barədə düşüncənin hasil olmasından gəlir: "Çünki Azərbaycan öz təşəbbüsü ilə orada hansısa bir şəkildə fəaliyyətini dayandırmayıb. Azərbaycana qarşı illərlə baş verən ədalətsizlik nəticəsində bu baş verib. Rusiyada erməniperəst mövqeyi ifadə edən qüvvələrin ümumilikdə Azərbaycanı buradan uzaqlaşdırmaq niyyəti ilə həyata keçirilib. İndi elə qərar qəbul etmək fikirləri varsa, buyurub edə bilərlər. Azərbaycan bu məsələdə çox da müdaxilə etmək düşüncəsində olmamalıdır. Əvvəl-axır anlamalıdır ki, Azərbaycana qarşı edilən olduqca ciddi siyasi səhvdirdi və bu səhvin də düzəldilməsi onların üzərinə düşür. Bizə qarşı hər hansı bir şəkildə təşəbbüslər olarsa, biz onsuz da demokratik dəyərləri, AŞ-nin üzərimizə götürdüyümüz öhdəlikləri hər zaman vacib bir proses olaraq irəlilətməyi düşünürük. Belə bir məsələlərdə müzakirələr aparmaqdan da heç vaxt imtina etmirik. Bizi istəmədikləri yerdə də durmağımızın mənası yoxdur. Ona görə AŞ PA qəti qərara almalıdır ki, baxışı necədir,

nə istəyir. Əgər standartlar tətbiq edilirsə, bu bütün ölkələrə eyni qaydada tətbiq olunmalıdır. Amma illərdir, işğalçı ermənini dəstəkləyənlər bu gün Azərbaycanı işğalçı adlandıırırsa, korruptsiya və başqa adlar altında ölkəmizə necə təzyiq etmək barədə düşünülərsə, Azərbaycan buna yol verməyəcək. Ona görə prosesin irəliləməsi bu tip amillərdən çox asılı olaçaq".

Qeyd edək ki, iyunun 24-dən 28-dək Strasburqda Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞ PA) yay sessiyası keçiriləcək. AŞ PA yay sessiyasının plenar iclasında Rusiya-Ukrayna müharibəsi, sanksiyaların rolu, mədəni kimliyin silinməsi, hüquqi məsələlər və insan haqları ilə bağlı birgə müzakirələr aparılacağı gözlənilir. Yay sessiyasında Gürcüstanda demokratiyaya çağırışlarla bağlı təcili debat, "Avropa Şurası söz azadlığına olan təhdidlərin qarşısını almaq üçün səylərini gücləndirə bilirmi?" sualı üzrə cari məsələlər müzakirə ediləcək. Avstriya Milli Şurasının prezidenti Volfqanq Sobotkanın çıxış edəcəyi Avropa Şurasının 75 illiyinə həsr olunmuş mərasim planlaşdırılıb. Sessiya zamanı parlamentarilər həmçinin növbəti beş il üçün Avropa Şurasının yeni baş katibini seçəcəklər.

Afaq MİRAYIQ,
"Yeni Müsavat"

Fransada makronizm sona çatır. Bunu ölkənin keçmiş prezidenti (2012-2017) Fransua Olland "Frans Press" agentliyinə müsahibəsində deyib. "Fikrimcə, keçmiş baş nazir Eduard Filipp vəziyyəti ən yaxşı şəkildə dəyərləndirib. Yəni makronizmin sonu çatıb, əgər həqiqətən o mövcud olubsa. Amma o, artıq bitdi", - sabiq prezident vurğulayıb.

Olland ölkədə yenidənqurma vaxtının yetişdiyini bildirib. Eks-prezidentin sözlərinə görə, makronizm Fransaya siyasi baxımdan bəla başa gəlib, partiyalara və ictimai rəyə ziyan vurub. Qeyd edək ki, Makron partiyasının AP seçkilərini udulduqdan sonra Milli Assambleyanı buraxıb. Ölkədə növbədənəkar parlament seçkilərinin birinci turu 30 iyunda, ikinci turu 7 iyulda keçiriləcək.

Makron erasının sona çatdığını təkcə Olland demir. Bundan öncə Milli Birlik Partiyasının parlament fraksiyasının sədri Marin Le Pen də bənzər fikirlər ifadə etmişdi. Fransada İntibah Partiyasının populyarlığının azalması fonunda yaranmış siyasi böhranı həll etmək üçün

Bakıda olmuş Fransa prezidentindən mühüm bəyanat - Makrondan sonra...

Azərbaycana qarşı qərəzli siyasətindən əl çəkməyən, Sarkozi qədər də olmayan Emmanuelin hakimiyyətindən biabırçılıqla yola salınmasına çox qalmadı; rəqibləri və sələfləri bunu aksioma hesab edir; ekspertlərimiz deyir ki...

Azərbaycana qarşı qərəzli siyasətindən əl çəkməyən Emmanuel Makronun biabırçılıqla yola salınmasına çox qalmadığını demək üçün kifayət qədər əsaslar var. Hikkəli siyasətinin nəticəsində Avropa Parlamentində uzanan "intibahçı"nın uğursuzluğa düçar olacağını rəqibləri və sələfləri də aksioma hesab edir. Bu yerdə xatırladaq ki, vaxtilə Olland Azərbaycana səfər edib. 2015-ci ildə o, İrəvanda olarkən Bakıya da gəlmiş, buradan vətəninə qayıtmışdı. Ondən əvvəl, 2011-ci ildə isə

mentinə keçirilən seçkilər açıq büruzə verdi. Makron məhz bu səbəbdən Fransa parlamentini buraxdığını və yeni seçkilər təyin etdiyini bildirdi. Fransada parlament seçkilərində də Makronun partiyasının məğlub olacağı proqnozlaşdırılır. Bu proqnozlar doğrularsa, Fransada Makronun istefasını tələb edənlərin sayı artacaq. Fransanın baş naziri Qabriel Attal seçki kampaniyası zamanı Emmanuel Makrondan getdikcə daha çox uzaqlaşır. Attal son çıxışlarında özünü

lərdən çıxmaq məcburiyyətində qaldı. Yeni Kaledoniya toqquşmalar zamanı ölənlər oldu. Makronun Cənubi Qafqaz siyasəti də fərqli oldu. Makron Ermənistanla və erməni separatizminə simpatiyasını gizlətmədi, Azərbaycan əleyhinə açıqlamalar verdi. Bu, Fransaya xeyir gətirmədi. Fransa-Azərbaycan münasibətləri gərginləşdi, rəsmi Bakı Parisin Ermənistanla danışıqlar prosesində vasitəçiliyindən imtina etdi, bundan istifadə edən Almaniyaya ön plana çıxdı".

Yeni Kaledoniya da etirazçılarla polis arasında toqquşmalar yenidən başlayıb

Yeni Kaledoniya vəziyyət gərgin olaraq qalmaqda davam edir. Belə ki, bazar ertəsi gecə saatlarından etirazçılarla polis arasında toqquşmalar yenidən başlayıb. APA xəbər verir ki, bu barədə BFMTV Ali Komissarlığı istinadən məlumat yayıb.

Məlumatla görə, Pen və Mare adaları da daxil olmaqla, Yeni Kaledoniya da iğtişaşlar yenidən alovlanıb. Təhlükəsizlik səbəbi ilə məktəblər bağlanıb.

Makron istefa verməli olacaq. Bu sözləri mətbuatda açıqlamasında Marin Le Pen bildirmişdi. "Mən Makronu istefaya çağırıram - güc institutlarımıza hörmət edirəm. Amma siyasi blokada və ya böhran baş verəndə üç variant var: kadr dəyişikliyi, ləğv və ya istefa. Belə bir şəraitdə kadr dəyişiklikləri mənim üçün faydalı görünür. Ona görə də prezidentin qarşısında qalan yeganə seçim siyasi böhrandan çıxmaq imkanı əldə etmək üçün istefa verməkdir", - deyir Le Pen əlavə edib.

Qeyd edək ki, iyunun 9-da Fransada keçirilən Avropa Parlamentinə seçkilər zamanı Milli Birlik Partiyası birinci yeri tutaraq 31 faizdən çox səs toplayıb, İntibah Partiyası isə 14,6 faizlə ikinci yerdə olub. Tərəfdarlarının məlumiyyətiəndən sonra Makron Milli Assambleyanı (Fransa parlamentinin aşağı palatası) buraxmaq və növbədənəkar parlament seçkiləri elan etmək qərarına gəlib.

Fransa prezidenti Nikola Sarkozi Bakıda Fransız Liseyinin təməlqoyma mərasimində iştirak etmək üçün Bakıya gəlmişdi. Azərbaycana qarşı qərəzli siyasətindən əl götürməyən Emmanuel Makron isə 2018-ci ildə Ermənistanla səfər etsə də, Azərbaycana gəlməyi özünə rəva bilməmişdi. Üstəlik, onun hakimiyyəti dövründə iki ölkə arasında əlaqələr ən aşağı səviyyəyə düşüb. Bəs Olland nəyin məsajını verir? Makron vaxtından əvvəl postundan gedə bilirmi? Ollandın özünün necə, siyasətə qayıtmaq fikri varmı? Makronizmdən sonra konkret olaraq Azərbaycan-Fransa münasibətləri necə görünür? Əlaqələrin əvvəlki, nisbətən sakit dövrünə qayıdışı mümkünmü? Paris "daşları" nə vaxt yığmağa başlayacaq?

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Fransada prezident Emmanuel Makronun mövqeləri zəifləyib: "Bunu Avropa Parla-

azad baş nazir kimi təqdim etməyə başlayıb. Halbuki Qabriel Attal bu vəzifəyə Makron təyin edib. Baş nazirin prezidentdən məsafə saxlamasının səbəbi Makronun reytinginin azalması ilə bağlıdır". **E.Şahinoğlu xatırlatdı ki, Fransanın keçmiş prezidenti Fransua Olland da Makronun sərt tənqidçiləri arasındadır:** "O, "makronizmin" sona çatdığı qənaətinə gəlmişdir. Fransada yenidənqurma vaxtının yetişdiyini bildirən Olland "makronizmin" ölkəyə bəla başa gəldiyini bildirib. Fransua Ollandın gələcək prezident seçkisinə qatılacağı ehtimalı azdır. Onun da Makron kimi prezidentliyinin sonuna yaxın reytingi aşağı düşmüş və növbəti prezident seçkisinə iştirak etməmişdi". **Politoloq əlavə etdi ki, ancaq Makrondan fərqli olaraq, Ollandın xarici siyasəti indiki qədər bərbad deyildi:** "Makronun dövründə Fransa uzun illər mövcud olduğu Afrika qitəsində mövqelərini zəiflətdi, bir sıra dövlət-

Ekspert qeyd etdi ki, Makronun dövründə Fransa-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşacağını gözləmək çətinidir: "Makron Azərbaycan siyasətini korrekte etmək istəmədiyini Ermənistanla hücum silahları satmaqla sübut etdi. Ümid qalır Makrondan sonrakı dövrə. Ancaq Makronun əsas rəqibi Mari Le Pen də qatı ermənipərəst mövqedən çıxış edir. Buna baxmayaraq, Fransa Cənubi Qafqazda mövqelərinin möhkəmlənməsini istəyirsə, Azərbaycanla münasibətlərin normallaşdırılması yollarını axtarmaq məcburiyyətindədir, əks halda, rəsmi Paris yalnız Ermənistanla ittifaq qurmaqla Cənubi Qafqazda maraqlarını qoruya bilməyəcək".

Ermənipərəst alim, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı bu fikirdədir ki, Makronun apardığı siyasətin Fransa üçün heç bir müsbət perspektiv vəd etmədiyini və onun iflas etdiyini yalnız keçmiş prezident Olland de-

mir: "Fransanın global anlamda məğlub duruma düşdüyünü fikirləşənlər və artıq uca səsle dilləndirənlər var. Fransa Afrikadan qovuldu, AB-də artıq söz sahibi deyil, ölkə içərisində problemlərini həll edə bilməyəcək duruma gəlib. Cənubi Qafqaza müdaxiləsi də Fransanın dövlət siyasətinə zərər vurub. Fransa Ermənistanın qara gözüünə aşıq deyil. Ermənistanla bağlı atılan addımlar bizə qarşı təzyiq kimi dəyərləndirilməlidir. Guya Qərbin Rusiyanı bölgədən çıxarmaq planı kimi qələmə verilir, amma onun əks-efektini Fransa özü yaşayır. Azərbaycanla bağlı Fransanın sərgilədiyi siyasətin yanlışlığı da Fransa mətbuatında tənqid olunur. Faktiki olaraq Makron bölgədə sülhün əldə olunmasına əngəl törədir və Ermənistanı silahlandırmaqla gərginliyi artırır. Olland konkret bu məsələlərdən danışmasa da, makronizmin açıq şəkildə zərərçisi deyir. Fransanın başında kimin olacağı hələlik bilinməsə də, Makronun gedişi realdır. Yeni rəhbərlik Azərbaycanın önəmini anlayacaq və güman edirəm ki, Azərbaycanla siyasətində dəyişiklik ediləcəkdir".

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə isə hesab edir ki, Fransa prezidenti Makronun prezidentliyi dövrü Fransanın beynəlxalq müstəvidə geosiyasi mövqelərinin kifayət qədər zəiflədiyi bir dövrüdür: "Fransanın iqtisadiyyatı və sosial

vəziyyəti getdikcə pisləşib. Xüsusilə fermerlərin etiraz aksiyası, yaşıl jiletlilər üsyanı Makronun daxili siyasətinin fəlakətdir. Fransanı öz kolonial siyasəti iflas edir. Çünki Fransa 21-ci əsrdə 19-cu əsr siyasətini tətbiq etməyə çalışır. Bu da Fransa prorektorluğunda olan xalqların təməl hüquqlarını ələndən alır. Yeni Kaledoniya da baş verənlər Emmanuel Makronun imperialist siyasətinin göstəricisidir. Buna baxmayaraq, siyasəti tənzimləməyə uğradı. Sabiq prezident Ollandın bu siyasəti tənqid etməsi, Makronun apardığı siyasətin Fransanın yeni global çağırışlara hazır olmadığına təsdiqdir". **Ekspert qeyd etdi ki, həqiqətən Fransa prezidenti qeyri-adekvat siyasət aparır:** "Avropa Parlamentində məğlub olması, yerli seçkilərdə də məğlub olması ilə nəticələnə bilər. Amma Makronun tezliklə, vaxtından əvvəl hakimiyyətdən getməsi gözlənilir. Xalq onu növbəti seçkilərdə yola salacaq və siyasətə yolu bağlanacaq. Post-Makron dövrü Fransanın siyasətində dönüş ola bilər. Azərbaycanla yeni reallıqlara uyğun siyasət aparılır. Sabiq prezident Ollandın siyasətə dönüşü mümkündür. Əgər indiki hakimiyyətin sərt tənqid edirsə, demək seçkiyə gedə bilər".

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sənədinin imzalanması haqda nikbin açıqlamaların artması fonunda sərhəddə erməni təxribatları da artıb. Naxçıvanın ardınca, qısa fasilə sonra Kəlbəcər atəşə tutulub. Həm də gün ərzində iki dəfə. Bunun son olmayacağı aydındır.

Bes təxribatların sifarişçisi kimdir - ikili oyun oynamaq istəyən Paşinyan hökuməti, yoxsa hansısa xarici güc? "Kəlbəcərin atəşə tutulmasının səbəb və məqsədi Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasını pozmaqdır. Özü də birmənalı şəkildə söyləmək olmaz ki, atəş açan erməni silahlılarıdır, yoxsa Ermənistan ərazisində olan və sərhədləri qoruyan Rusiya silahlıları". Bu sözləri Musavat.com-a professor Qabil Hüseynli deyib. Onun qənaətinə, bu gün sülh müqaviləsinə mane olan iki əsas qrup var: "Bunlardan biri Ermənistan ordusunun içərisində kök salmış "Qarabağ klanı", Qarabağ erməniləridir, digəri isə hələ də Ermənistan-da öz mövcudluğunu qoruyub saxlayan Rusiya sərhəd, hər-

Sərhəddən sülhə atılan güllələr - İrəvanın ikili oyunu, yoxsa...

Paşinyan bir ay içində sülh müqaviləsinə imzalamağa hazır olduğunu bəyan etdiyi ərəfədə Naxçıvan və Kəlbəcər istiqamətində mövqelərimiz atəşə tutuldu; analitiklərin fikirləri çarpazdır

Maraqlıdır ki, son olaylardan dolayı Ermənistan hökuməti Azərbaycana sərhəd təxribatlarının araşdırılması üçün yenidən ikitərəfli mexanizm yaratmaq təklif edib. "Ermənistan baş nazirinin iyunun 15-də verdiyi bəyanatın davamı kimi İrəvan hökumətinin gərginliyin qarşısını almağa sadıq olduğuna əsaslanaraq, Ermənistan diplomatik kanallar vasitəsilə Azərbaycana təklif edib ki, atəşkəs rejiminin pozulması

bu bəyanatdan sonra atəş-kəsin pozulması faktı qeydə alınarsa, deməli, erməni ordusunda "5-ci kolon"un təlimatlarını yerinə yetirənlər var. İstisna deyil ki, sərhəddə olan "Yekrapa" üzvləri atəş açırlar. Nəkin And istiqamətində də atəşkəs pozulanda məlum olmuşdu ki, ordumuzun məhv etdiyi erməni hərbiçiləri "Yekrapa" döyüşçüləri olublar. Həmin vaxt Ermənistan rəsmiləri ittiham etmişdilər ki, Nəkin Anda av-

lar səslənirdi ki, bu, Ermənistandakı təxribatçı qüvvələrin Zəngəzur dəhlizinin reallaşması və Kərki kəndinin geri qaytarılması mümkün deyil, əleyhinə atılmış addımdır, gedisə mane olmaq istəyirlər: "Atəş-kəsin Kəlbəcər istiqamətində pozulmasının arxasında da Ermənistandakı revanşist qüvvələrin dayanması ehtimalı yüksəkdir. Bunun mexanizmi çox sadədir. Qarabağ klanı və ya digər radikal qüvvələr or-

Azad edilmiş ərazilərdə daha 187 mina, 204 PHS aşkarlanıb

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Respublikasının Mınatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) tərəfindən icra olunan əməliyyatlar barədə həftəlik məlumat (17.06.2024 - 23.06.2024) açıqlanıb.

ANAMA-dan APA-ya verilən məlumata görə, Tərtər, Ağdam, Ağdərə, Laçın, Füzuli, Şuşa, Xocalı, Xankəndi, Kəlbəcər, Xocavənd, Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilanda 79 piyada əleyhinə mina, 108 tank əleyhinə mina, 204 Partlamamış Herbi Sursat (PHS) aşkarlanıb.

Bildirilib ki, 946,3 hektar ərazi mina və PHS-lərdən təmizlənib.

bi qüvvələri, yeni Gümrüdə yerləşən hərbi bazadakı silahlı qüvvələrdir".

Professora görə, Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasına mane olan qüvvələrdən biri də Fransadır: "Məlum olduğu kimi, bugünlərdə Fransadan Ermənistan "SEZAR" markalı özünəyiyən artilleriya qurğuları və onlar üçün mərmilərin satışı barədə müqavilə imzalanıb. Atəş-kəsin pozulmasında bu məsələnin mühüm təsiri var. Əgər bu günə qədər Fransanın Ermənistanı göndərdiyi silahlar müdafiə silahları adlandırılırdısa, indi isə razılığa gəldikləri və yaxın vaxtlarda Ermənistanı göndərəcəkləri "SEZAR" markalı silahlar daha dağıdıcıdır. Bu silahların Ermənistanı gəlməsi Ermənistanın hərbi potensialını xeyli artıracaqdır".

hallarının araşdırılması üçün ikitərəfli mexanizm yaradılıb", - bəyanatda deyilir. Belə bir mexanizmin yaradılması mümkündürmü? Rəsmi Bakı İrəvana cavabı nə olacaq? Diqqətçəkicidir ki, Avropa İttifaqının (AI) Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaar "X" səhifəsindəki paylaşımında İrəvanın təklifini alqışlayıb. "AI-nin Gürcüstandakı monitorinq missiyası 15 ilə yaxındır fəaliyyət göstərir və təcürbəsini bölüşməyə hazırdır", - Klaar qeyd edib. Hərbi ekspertlər necə, Q.Hüseynlinin narahatlığını və ehtimallarını bölüşürmü? Sərhəddən sülhə atəş açan kim(lər)dir?

Amma bu təxribatların Ermənistanın nəyinə lazım olduğu da anlaşılmazdır. Axı Paşinyan bir ay içində sülh sənədi imzalamağa hazır olduğunu açıqlayıb?! O zaman

ropalı müşahidəçilər buraxılıb və o ərazidə rus sərhədçiləri var. Yəni bununla İrəvan atəşkəsi pozan qüvvələrin kimliyinə işarə etmişdi. Son hadisələrdə də ordu içindəki kənar gücün iştirakı görünür. Məqsəd sülh gündəliyinə zərbə vurmaq, regionda gərginliyi artırmaq, eskalasiya həddinə çatdırmaq və danışıqları tormozlamaqdır. Bunu da ikitərəfli sülh danışıqlarını istəməyən kənar güc edə bilər. Fransanın İrəvana silah verməsi fonunda atəş-kəsin pozulması da diqqətdən kənar qala bilməz. Yəni bölgə uğrunda yarışan qüvvələrin Ermənistan hakimiyyəti və ordusu üzərindən təxribatları mümkündür.

Analitik Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, atəşkəs Naxçıvan istiqamətində pozulanda belə versiya-

dudakı tərəfdarlarından bir qrupuna mesaj göndərirlər ki, Azərbaycan tərəfə atəş açın. Və ya radikal qüvvələrin nümayəndələrindən bir qrupu maşınla sərhəd kəndlərdən birinə yaxınlaşaraq Azərbaycan tərəfə atəş açır". **Politoloqun bildirdiyinə görə, bu ilin fevralında qarşı tərəf atəş açaraq hərbiçimizi yarasaladıqda, baş nazir Nikol Paşinyan bunun təxribat olduğunu anlayaraq orduda bəzi yerdəyişmələr etdi:** "Ancaq bu prosesi ya sona çatdırıb bilmədi, ya sona çatdırmağa risk etmədi. Bütün hallarda atəş-kəsin pozulmasının intensiv hal alması gərginliyi artırır, bu isə öz növbəsində danışıqlar prosesinə mənfi təsir edir".

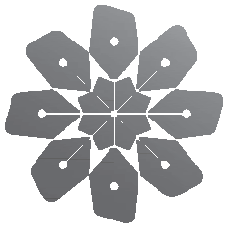
Siyasi şərhçi Asif Nərimanlının fikrincə, Paşinyanın təklifindən ilk baxışda belə nəticə çıxır ki, Ermə-

nistan sərhəd boyu yerləşdirdiyi qüvvələrə nəzarət edə bilmir: "Bundan öncə İrəvanın atəşkəsi pozan hərbiçiləri cəzalandırması da bu fikri gücləndirir. Hərçənd atəş-kəsin Ermənistan rəhbərliyindən xəbərsiz pozulması və erməni hərbiçilərin cəzalandırılmasının görüntü xarakterli olduğu ehtimalı daha çoxdur, xüsusilə İrəvanın sərhəd planları fonunda. İyunun 13-dən etibarən sərhəddə atəş-kəsin pozulmağa başlanılmasında da əsas məqsəd Ermənistanın təklif etdiyi "mexanizmin" yaradılmasına zəminin formalaşdırılmasıdır. Ermənistan belə bir "mexanizmin" yaradılmasını niyə istəyir? Buna bənzər təklif İrəvandan Bakıya hələ Qarabağ işğalda olduğu vaxt - Serj Sərkisyanın hakimiyyətdə olduğu 2016-cı ildə edilmişdi. Bu, "Roys-Engel ideyası" da adlanırdı: mexanizm planını Amerika Erməni Milli Komitəsi (ANCA) tərəfindən yaradılan "Ermənistanə dəstək qrupunun" üzvləri, konqresmenlər Ed Roys və Eliot Engel irəli sürüb, Obama Administrasiyasının planı icrasına dəstək verməsini istəyirdilər. Məqsəd təmas xəttinə beynəlxalq nəzarətlə Azərbaycanın torpaqlarını iş-

ğaldan azad etməsi üçün mümkün hücumların qarşısını almaq, Qarabağda işğala əsaslanan status-kvonu qoruyub saxlamaq idi".

Təhlilçinin sözlərinə görə, Paşinyanın açıqlamasındakı "beynəlxalq ictimaiyyət üçün də həqiqi vəziyyəti anlamaq" qeydi o deməkdir ki, hədəf beynəlxalq diqqəti sərhəddəki hadisələrə yönəltməkdir: "İkincisi, Ermənistanın "ikiterəfli mexanizmə" sonradan "beynəlxalq nəzarət" əlavə etmək planının olduğu istisna deyil: sərhəddə fəaliyyət göstərən Avropa İttifaqının müşahidə missiyası bunu edə, yaxud "beynəlxalq nəzarət" üçün əlavə qüvvələr prosese cəlb oluna bilər. Üçüncüsü, belə bir "mexanizm" in yaradılması hər iki tərəf üçün "əllərin bağlanması" deməkdir. "Mexanizm" planında ABŞ-ın maraqlı olduğu istisna edilməməlidir. Sərhəddə atəş-kəsin pozulması və Paşinyanın təklif irəli sürməsinin Obaynın İrəvan səfərindən sonraya təsadüf etməsi də bu kontekstdə diqqət çəkir. Mümkündür ki, bölgədə təsir imkanlarını gücləndirmək üçün vaxtilə mövcud olmuş "Roys-Engel planı"nı indi sərhəddə tətbiq etmək istəyirlər".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azərbaycançılıq ideyasının təbliği

İyun ayı tarixdə həm də 1993-cü ildə qiyamçı Surət Hüseynovun Əbülfəz Elçibəy hakimiyyətinə qarşı Gəncədə başlatdığı hərbi qiyam, bu qiyam nəticəsində ölkəmizin vətəndaş müharibəsi, bölünməsi təhlükəsi ilə üz-üzə qalması və son anda böyük siyasi lider Heydər Əliyevin Azərbaycanı bu təhlükəli ssenaridən xilas etməsi ilə xatırlanır. 1993-cü il 4 iyununda Gəncədə Azərbaycan Ordusunun keçmiş korpus komandiri Surət Hüseynovun başçılıq etdiyi silahlı qüvvələr həmin gün hakimiyyətə qarşı qiyama qalxıblar, hakimiyyətin istefası tələbi qoyulub.

Nəticədə hökumət qüvvələri ilə qiyamçılar arasında silahlı toqquşma baş verib. S.Hüseynovun nəzarətində olan 709 sayılı hərbi hissənin tərk-silah edilməsi ilə bağlı həyata keçirilən əməliyyat uğursuz olub, Prezident Qvardiyasının komandiri Tahir Məmmədov başda olmaqla, 11 nəfər qvardiya əsgəri qiyamçılar tərəfindən qətlə yetirilib. Həmçinin baş prokuror daxil, Gəncəyə göndərilmiş hökumət rəsmiləri S.Hüseynovun dəstəsi tərəfindən girov götürülüb.

Bu hadisə Azərbaycanda dərinləşməkdə olan hərbi-siyasi böhranı kritik həddə çatdırıb, ölkə vətəndaş müharibəsi astanasına gəlib. Qiyamı yatırmaq mümkün olmadığından gərginlik get-gedə yüksəlib. 8 iyun 1993-cü ildə Gəncə hadisələri ilə bağlı ölkədə böhran dərinləşib. Surət Hüseynovun tabeliyindəki silahlı birləşmələr Gəncəbasar bölgəsində yerli hakimiyyət strukturlarını devirərək Bakıya doğru hərəkət etməyə başlayıb.

Bu arada ölkə rəhbərliyi vəziyyətdən çıxış yolu axtarmaq üçün Naxçıvan Ali Məclisinin sədri Heydər Əliyevi Bakıya dəvət edib. 9 iyun 1993-cü ildə Naxçıvan Ali Məclisinin sədri Heydər Əliyev Bakıya gəlib.

Heydər Əliyev həyatını riskə ataraq Gəncəyə hadisə yerinə gedib. Baş verənləri yerində araşdıran təcrübəli siyasətçinin uzaqgörənliyi və peşəkarlığı ilk günlərdə öz sözünü deməyə başlayıb. Heydər Əliyev bütün Azərbaycan xalqına arxalanaraq ölkənin gələcəyinin məsuliyyətini öz üzərinə götürdü. 15 iyununda Ulu öndər Heydər Əliyevin Ali Sovetin sədri seçilməsi Azərbaycanı vətəndaş müharibəsinin və bölünmənin astanasından geri döndərmiş oldu.

Heydər Əliyev olmasaydı, bu qiyam ölkəmizi sonu böyük fəlakətlərlə nəticələnən faciəvi vəziyyətlə üz-üzə qoyacaqdı.

Azərbaycançılıq

YENİ ÜSAVAT
N 108 (8481) 25 iyun 2024

"Azərbaycançılıq məfkurəsi ilə yumruq olmağı bacardırıq"

Deputat Hikmət Babaoğlu: "Ulu öndər bütün xalqı tək dövlət, tək bayraq, tək vətəndə birləşdirən ideologiya ilə dövləti xilas etdi"

Deputat Hikmət Babaoğlu bu barədə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, 1993-cü ilin iyununda baş verən hadisələr təkcə Əbülfəz Elçibəy hakimiyyəti ilə Surət Hüseynov arasında olan qarşıdurma deyildi: "Bu, əslində başlamaqda olan vətəndaş müharibəsi idi. Çox təəssüf ki, bu hadisə baş verdi. Azərbaycanın tarixinə Surət Hüseynovun təmsilində etnik separatçılıqdan başqa regional separatçılıq hadisəsi yazılmış oldu. Çünki Surət Hüseynov Gəncəbasarda özünün hakimiyyətini qurmaqla faktiki olaraq

Azərbaycanda ikihakimiyyətlik yaratmış oldu. Şübhəsiz ki, burada Azərbaycanı zəiflətməkdə maraqlı olan xarici qüvvələr var idi, ermənilərin bu və ya da digər şəkildə rolu, o dövr Boris Yeltsin Rusiyasının bu vəziyyətin yaranmasında əli var idi. Azərbaycanı zəiflətməkdə məqsəd o idi ki, bir daha Qarabağ haqqında düşünə bilməyək, Azərbaycan da etnik və regional separatçılıq ruhlandırmaqla bütövlükdə Azərbaycan dövlətinin mövcudluğu sual altına alsın. Belə bir çətin vəziyyətdə Ulu öndər Heydər Əliyevin pro-

seslərə müdaxiləsi Azərbaycanda formal dövlətçilikdən həqiqi müstəqil dövlətçiliyə qayıtdı. Bu, dövlətçilik tariximizdə ən kritik mərhələlərdən biri idi. Düşünürəm ki, əgər Surət Hüseynovun rəhbərlik etdiyi regional separatçılıq, Ələkrəm Hümmbətovun rəhbərlik etdiyi etnik separatçılıq, SADVAL-ın rəhbərlik etdiyi yenə etnik separatçılıq baş tutmuş olsaydı, biz Azərbaycanı indiki qüdrətli dövlət kimi görə və Qarabağı azad edə bilərdikmi? Əsla mümkün olmazdı. Ona görə düşünürəm ki, biz bir daha tariximizin ibrət səhifəsi olan o

dövrə nəzər salmalı, onu dərinləndirərək təhlil etməli və Azərbaycan dövlətçiliyinin bu günə gəlib çatmasında böyük dövlət xadimi Heydər Əliyevin nə qədər uzaqgörən, dərin, strateji qərarlar qəbul etdiyini özümüz üçün izah etməli, gənc nəsəyə çatdırmalıyıq. Tarixi zəfərimizin əsasları məhz həmin dövrdən Heydər Əliyev tərəfindən qurulub. Təsədüfi deyil ki, xalqımız Heydər Əliyev haqqında danışanda onu Ulu öndər, ümummilli lider adlandırırlar. Heydər Əliyev Azərbaycanı xilas etdi və dövlətçiliyini əbədi etdi. Ulu öndər Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideologiyasının prinsipləri, Azərbaycanda yaşayan bütün vətəndaşları bu ideologiya ətrafında birləşdirməklə, qətiyyəti ilə ölkəmizi ağır böhrandan xilas yoluna, inkişaf yoluna çıxarmağı bacardı.

Ulu öndər bütün xalqı tək dövlət, tək bayraq, tək vətəndə birləşdirən ideologiya ilə dövləti xilas etdi. Ölkədə xalq-iqtidar, xalq-ordu birliyinə nail oldu.

Bu ideologiyanın təsiri nəticəsində həssas məsələlərdə xalq olaraq bir yumruq olmağı bacardıq".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

Bu həftə qonşu İran da öz prezidentini seçməlidir. Seçkilərdə altı namizəd iştirak etsə də siyasi təhlilçilərin böyük hissəsi bu prosesə çox pessimist yanaşır və əksəriyyət belə hesab edir ki, böyük ehtimalla prezident Məhəmməd Bağır Qalibaf olacaqdır.

Hüseynbala SƏLİMOV

din içində daha çox islahatçı olan azərbaycanlı həkim - kardioloq Məsud Pezeşkiandır. Amma belə söylənilir ki, bu adamı seçkiyə ona görə buraxıblar ki, seçici fəallığı və seçkilərə beynəlxalq maraq artırsın.

Fəqət, sual yaranır: Birdən seçici fəallığı artdı və insanlar Məsud Pezeşkiyanı səs verdilər, bəs onda necə olacaq, hakim siyasi elita bununla razılaşacaqmı? Təəssüf ki, İranın siyasi realıqları bu cür suallara birmənalı cavab verməyə imkan vermir. İndiki situasiya onu deməyə əsas verir ki, İranın ali ruhani siyasi elitası hətta nəzəri olaraq bu variantı nəzərdən keçirmir - bir daha deyirik ki, onlar Məhəmməd Bağır Qalibafı dəstəkləyirlər, çünki o, daha etibarlı adam hesab olunur, ən azı ona görə ki, Qalibaf həm də İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun keçmiş briqada generalıdır...

Ola bilsin, bu nüanslar ucbatından İrandakı növbəti seçkilər ciddi maraq doğurmur və belə hesab edilir ki, onlar nəinki ölkənin daxili siyasətində, hətta xarici siyasətində də heç bir dəyişikliyə gətirib çıxarmayacaq.

Üstəlik, bu cür gümanları gücləndirən başqa məqamlar da var. Birincisi, daha heç kim İranda islahatçılar-müha-fizəkarlar kimi nağıllara inanmır. Ən azı ona görə ki, bu qırx il ərzində İranda islahatçı siyasi çetiri altında da hakimiyyətə gələn az olmadı.

Amma onlar nəse etdilərmi? Çox təəssüf! İndi də Məsud Pezeşkiyanın islahatçı olduğu deyilir. Amma ona hakimiyyətə gəlməyə imkan veriləcəkmi? Hətta hakimiyyətə gələcəyi təqdirdə, o, özündən əvvəlki "islahatçı"lardan nə iləse fərqlənəcəkmi və prinsipial olaraq yeni nəse edə biləcəkmi? Düşünürük. Odur ki, digər siyasi təhlilçilər kimi İrandakı bu prezident seçkilərinə də formal siyasi prosedur kimi yanaşmaq daha düzgün olardı. Həm də ona görə ki, burada hamıya məlum olan daha bir məqam var: İranda prezident heç də ən əsas siyasi post deyil, ölkəni daha çox ali dini

lider idarə edir, prezident isə sanki baş nazir funksiyasını icra edir, bircə fərqlə ki, o, formal olaraq ümumi seçkilərlə seçilir. Amma burada bir məqamı yenə də qeyd etmək lazımdır: prezidenti adi seçicilərdən əvvəl on iki nəfərlik Məşahidə Şurası seçir ki, onların da altı nəfəri ruhanilərdən, qalan altı nəfəri isə hüquqşünaslardan ibarət olur...

Elə bu səbəbdən də belə təxmin etmək qalır ki, bu həftə İranda formal prosedurlar başa çatacaq və prezident İbrahim Reisinin vəfatından sonra boş qalmış prezident postu da tutulacaq və ölkə böyük ehtimalla əvvəlki siyasi ritmini bərpa edəcək - tək-

cə böyük güclərlə deyil, hətta qonşularla qarşıdurmalar, ziddiyyətlər davam edəcək. Burada hamını xüsusi olaraq bir məqam düşündürür ki, bəs yeni prezidentin Azərbaycanla bağlı siyasi kursu necə olacaq? İnanın, qonşu İran o qədər mürəkkəb dövlətdir ki, heç bir halda nəse birmənalı söz demək olmur. Məlum səfirlik hadisələrindən sonra Azərbaycanla münasibətlərdə yenə də mülayimləşmə meyilləri müşahidə olunurdu. Odur, bizə ümid etmək qalır ki, bu mülayimləşmə meyilləri davam edəcək və güclənəcək, çünki bunu Bakının da, Tehranın da maraqları tələb edir...

Minməyi öyrənməliyik

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Səmkirin keçmiş icra başçısı Alimpaşa müəllimin məhkəməsi bitdi, ona prokurorun istədiyi 13 ildən az - 11 il 6 ay cəza verdilər. Alimpaşa müəllim 5 maddə ilə suçlanırdı, içində mənimsəmə, vəzifə səlahiyyətlərini aşma, təkrar və külli miqdarda rüşvət alma kimi pis əməllər vardı. Bir maddə isə xüsusilə maraqlıydı. İcra başçısı “cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərini leqallaşdırmaq” maddəsi ilə (CM 193) suçlanırdı. Açıqı, mən ilk dəfə belə şey görürdüm, ola bilsin əvvəllər də rast gəlmişdir, lakin bütün hallarda maraqlı faktdır. Artıq bəziləri çirkli pullarını leqallaşdırmaqda çətinlik çəkəcəkdir. Azərbaycanda da. Alqışlayırıq. “Bir daha” deyirik.

Lakin məhkəmə-hüquq sistemimizin avtobiografiyasını göz önünə və xəyalımıza gətirsək, burada çox böyük ümidlər yaranmır. Elə Alimpaşa müəllim cinayət yolu ilə əldə etdiyi vəsaitləri necə leqallaşdırmışdı? Məsələn, “Azfarel” MMC balıqyetidirmə və emal müəssisəsi, “Abad Şəmkir” MMC kimi obyektlər açmışdı. Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsi ilk vaxtlar bunların birincisini 8 milyon 270 min manat, ikincisini isə 1 milyon 335 min manat dəyərləndirmiş, üzərinə həbs qoymuşdu. Təbii ki, aylıq maaşı 1000-1500 manat olan icra başçısı 10 milyon manatlıq obyektlər aç bilməzdi, qərar haqlı idi. Bəs axırda nə oldu? Heç zad: məhkəmənin son qərarında həmin 10 milyonluq balıq və abadlıq üzərindən həbs qərarı götürüldü. Dövlət nəfinə müsadirə edilən yalnız Alimpaşa müəllimin Bakıdakı 676 min manatlıq 2 mənzili oldu. Vəsalam, şüttəmam.

İnşallah, bir-iki ilə başçı özü də əfvə, üçdə birə-zada düşər, azadlığına qovuşar. Belə sağlam kadrları çox incitmək olmaz. Ətliyin ətlik yeri var, südlüyün südlük. Guya elə bilirsiniz 10 milyonluq əmlak Alimpaşa müəllimin özünə qaytarıldı? Ay-hay. Onu satdırıb yeyəcəklər böyük ehtimalla. Dövlət müsadirəsindən kimə nə qalacaqdı? Qırılan qoşundandır.

Əslində bu məsələnin çox da yeri yox idi, növbəti fəsillə keçid üçün mənə “qırılan” sözü lazım idi. Bakıda lift qırılıb, yenə bir dəstə arvad-uşaq kəlləmayallaq olubdur. Ayağı qırılan, qolu sınan... Neçənci dəfədir Bakıda lift qırılır? Sayını itirmişik. Bəs paytaxt ispalkomunun lift idarəsi nə işə baxır? Liftləri vaxtaşırı yoxlamalı olan fövqəladə qurumlar haradadır? Yəqin Alimpaşa müəllimin balıqlarını qurudurlar... Ancaq zarafat bir yana, 2018-ci ildə Bakı lift idarəsinin bir lotu müdiri vardı, yadınıza gəlsə onu xalqımız qızına 400 min manatlıq toy ələməyinə görə itdən alıb itə vermişdi. Eh... Əcəb günlərmiş. Ucuzluq imiş. Orhan Vəlinin dili ilə desək, bədava yaşayırmış... İndi 400 minlik toyu JEK müdirləri eləyir.

Mənə maraqlı gəldi ki, görsən liftlərin ipinin qırılmağına indi kim baxır, yüngülvari axtardım, məlum oldu bu lift idarəsinin indiki müdiri Hacıbala əkə şəhərin şefi olan vaxtlarda onun hüquq şöbəsinin müdiri işləyibmiş. Deməli güclü hüquqşünas olmuşdur. Yola davam. Sadəcə, millət çoxqatlı, liftli binalardan ev alanda belə şeyləri nəzərə alsın. Bu iş potensial intihar proseduruna çevrilib. Kimsə damda, balkonda qalanda düşürməklə iş aşmır, lazımdır liftlərə nəzarət olunsun. Liftə paraşütlə girin.

Əlbəttə, camaatın da günahı çoxdur. 4 nəfərlik liftə 7 nəfər minibmiş. Liftin qapısına “qəzal” yazırlar, yeni açıb girirlər. Ax-ax... (Qəribədir, birinci “ax”ı yazanda axırına öz-özünə, təsadüfən “c” hərfi də düşdü. Klaviaturada x və c hərfləri yanaşıdır axı. Ancaq mənə elə gəlir kompüter - bu süni intellekt qırığı ölkəmizdə bütün problemlərin günahının AXC-də olduğunu yaxşı anlayır).

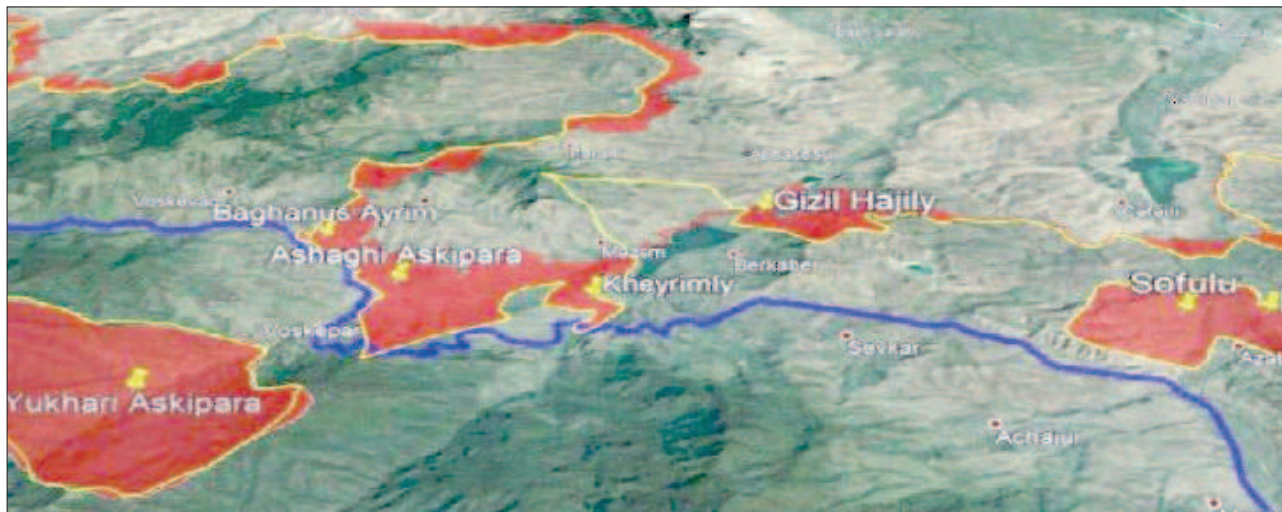
Demokratiya çətin prosesdir, lakin biz xalqa ilk olaraq liftə minməyi öyrətməliyik. Hələlik yalnız düşməyi bilirlər.

“Azərbaycanın Ermənistanıdakı anklav kəndlərinin qaytarılması prosesi iyulda başlayacaq”. Belə bir iddianı erməni politoloq Varujan Qeqamyan irəli sürüb (Teleqraf.com). O, Azərbaycanla yanaşı, Türkiyənin də bu məqsədlə Ermənistanı təzyiqi artırdığını bildirib.

Zəngəzur dəhlizinin açılması üzərində daha çox çalışmalı və bu yolun açılmasının optimal variantları üzərində düşünülməliyik. Bu gün Cənubi Qafqazda Rusiya ilə Qərb arasında gizli savaşın başlıca səbəbi bu yola kimin nəzarət etməsi ilə bağlıdır. Düzdür, nə Qərb, nə də Ru-

Demokratik İslahatlar Partiyasının sədri, deputat Asim Mollazadə erməni tərəfin hələ düzəlmək fikrində olmadığını qeyd etdi: “Ermənistan rəhbərliyinin çox vaxt bəyanatlarına və sözlərinə inanmaq çətinidir. Çünki onlar müsbət bəyanatlar verməklə yanaşı,

Bunlardan birincisi, Ermənistanın müstəqillik bəyannaməsindən, konstitusiyasından və digər hüquqi-normativ aktlarından Azərbaycan ərazilərinin ilhaqını nəzərdə tutan məqamlar çıxarılmalı, anklavlar ölkəmizə qaytarılmalıdır. Əks təqdirdə, sülh müqaviləsinin imza-

"Anklavlar tezliklə Azərbaycana qaytarılmalıdır, əks təqdirdə..." - mövqe

Politoloqlar deyir ki, Ermənistanın yeganə çıxış yolu Azərbaycanın qanuni tələblərini yerinə yetirməkdir

“Azərbaycan iyulda başlamaş planlaşdırılan prosesi sürətləndirir. Paralel surətdə Türkiyə Ermənistanı təsirini daha da artırır”, - Qeqamyan bildirib.

Qeyd edək ki, söhbət Sofulu, Yuxarı Əskipara, Barxudarlı və Kərki kəndlərindən gedir. Qeqamyanın iddiaları nə dərəcədə əsaslıdır? Bu yay, yeni imzalanacaq sülh sənədində və ya COP-29-dan öncə həqiqətən də anklav kəndlər Azərbaycana qaytarıla bilərmə?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadi və siyasi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov COP29-dan sonra problemin tam həlledicəyini düşünür: “Ermənistan Qazağın 4 kəndini necə qaytardısı, eləcə də, Qazağın eksklav olan Sofulu, Yuxarı Əskipara, Barxudarlı kəndlərini və Naxçıvanın Kərki kəndini geri qaytaracaq. Hesab edirəm ki, bu nə mübahisə, nə də müzakirə mövzudur. Ermənistan yaxşı anlayır ki, bu məsələnin həllində başqa yol tutmağa qalxarsa, o halda Azərbaycan Ordusu məsələni bir neçə saat ərzində həll edəcək. Hesab edirəm ki, biz indi

siya bu qarşıdurmanın açıq müstəviyə keçməsinə hələlik istəmir. Lakin bütün yollar belə bir qarşıdurmaya aparır. Bu məsələdə Rusiya, Türkiyə, İran və Azərbaycan bir tərəfdə, ABŞ, Avropa Birliyi - xüsusilə də Fransa və Ermənistan isə bir cəbhədən çıxış edirlər. Düşünürəm ki, problem yekun olaraq öz həllini Amerika Birləşmiş Ştatlarında bu ilin noyabr ayının əvvəlində keçiriləcək prezident seçkisindən sonra tapacaq. Bütün hallarda nə Azərbaycan, nə Rusiya, nə də Türkiyə ilə İran bu dəhlizə Qərbin nəzarət etməsinə imkan verməyəcək. Qərbin isə Cənubi Qafqazla və xüsusilə də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı öz planları var. Məsələnin hansı şəkildə həll edilməsi digər tərəfdən Rusiya-Ukrayna müharibəsinin necə yekunlaşmasından çox asılı olacaq. Eksklav kəndlərimizin qaytarılması isə bu ilin sentyabr ayına qədər sülh yolu ilə həll ediləcək. Əgər Ermənistan rəhbərliyi ağılını itirib bu məsələnin həlli zamanını uzadırsa, o halda problem COP29 bitdikdən dərhal sonra Azərbaycan Ordusu tərəfindən həlledəcək”.

eyni zamanda zəruri addımları atmırlar. Bəhanə kimi, radikal Ermənistan müxalifətindən çekindiklərini və ölkədə vəziyyətin gərginləşməsinə bəhanə kimi önə sürürlər. Çox güman ki, onlar təzyiqlər altında hansısa addımlar ata bilirlər. Biz bunu Qazax rayonunda delimitasiya prosesində, kəndlərin qaytarılmasında gördük. Lakin görürsünüz ki, kəndləri tərk edərkən də minaları basdırırlar, evləri yandırirlar, ağacları kəsirlər. Çox təəsüflər olsun ki, ənənəvi oyunlarından vaz keçmirlər, normal dövlətə çevrilməkdə çox ciddi çətinlik çəkirlər”.

Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyasının sədr müavini, politoloq Elçin Mirzəbəyli Ermənistanın Azərbaycanın tələblərini yerinə yetirməli olduğunu söylədi: “Anklavda olan kəndlərin sahibinə - Azərbaycana qaytarılması ilə bağlı, məhz iyul ayında konkret addımların atılacağına təsdiqləyən rəsmi mənbə yoxdur. Bu məsələ ilə bağlı istənilən ehtimal irəli sürülə bilər. Lakin sülh müqaviləsi nədək bir neçə məsələnin öz həllini tapması zəruridir.

lanması, Ermənistanın ərazi iddiaları və anklavda olan kəndlərimizin itirilməsi ilə barışmağımız anlamına gələ bilər. Nikol Paşinyan son açıqlamalarında, dolayısıyla anklavlarla bağlı məsələni nəzərdə tutaraq, ərazi mübadiləsi üçün referendumun keçirilməsinin zəruriliyini dilə gətirmişdi. Lakin anklavların geri qaytarılması üçün referendumun keçirilməsinin vacib olduğunu düşünürəm. Ermənistan beynəlxalq təcrübəni əsas götürərək, Azərbaycan vətəndaşlarının Sofulu, Yuxarı Əskipara, Barxudarlı və Kərki kəndlərinə gediş-gəlişinin təhlükəsizliyini təmin edə bilər və bunun üçün referendumun keçirilməsinə də ehtiyac yoxdur. Referendum Ermənistan konstitusiyasında birbaşa və dolayısıyla yer alan ərazi iddialarının aradan qaldırılması ilə bağlı keçirilməlidir. Anklav kəndlərin Azərbaycana qaytarılması və ərazi iddialarının aradan qaldırılması sülh müqaviləsinə aparən yeganə yoldur və Ermənistan Azərbaycanın bu qanuni tələblərini yerinə yetirməlidir”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
 “Yeni Müsavat”

Dağıstanda baş vermiş terror aktları nəticəsində 20 nəfər ölüb. “Yeni Məsavat” xəbər verir ki, hadisə zamanı azı 15 polis əməkdaşı, 1 keşis, 1 kilse mühafizəçisi və daha 3 naməlum şəxs öldürülüb. Daha 44 nəfərin yaralandığı qeyd olunur.

Terrorçular Dərbənd və Mahaçqalada iki kilse və bir sinaqqa, o cümlədən polis postuna hücum ediblər, 68 yaşlı xəstə keşisi, o cümlədən kilse mühafizəçisini öldürüblər. Sinaqqa isə od vurublar. Bu mövzuda Axar.az yazıb ki, terror hücumunun motivi haqda ilkin ehtimal hələ ki yoxdur. Bilinən odur ki, bu terror hücumunda Dağıstanın Serqo-kalinski rayonunun başçısı Maqomed Ömərovun iki oğlu - Osman və Adil Ömərovlar, o cümlədən başçının qardaşı oğlu da iştirak edib. Osman Ömərov haqda olduqca maraqlı informasiya yayılıb. O, bizneslə məşğul olub, kafe və restoran işlədib, o cümlədən Türkiyə ilə də biznes əlaqələrinə malik imiş. Yayılan məlumatlara görə, Ömərov qardaşlarının heç bir maddi sıxıntısının olmadığı, hətta ataları-

Rusiyanın ən zəif bəndi - Şimali Qafqazda terror Kremlə fokuslayır...

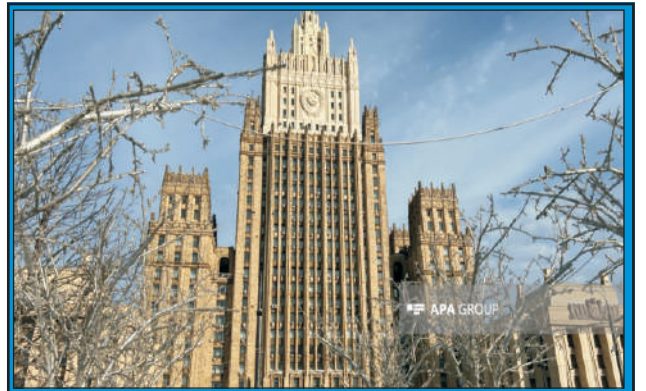
Dağıstanda 15-i polis olmaqla, 20 nəfərin terakt qurbanı olmasına görə matəm elan edildi, Azərbaycan Prezidenti Putinə məktub yolladı; Moskva terrorun arxasındakı “gizli əllər”in Kiyev və Qərb olduğuna işarə vurur - münasibət

ya Moskva terrorunu da Kiyevin üzərinə qoyub. Yeri gəlmişkən, eyni gündə ilhaq olunmuş Sevastopol vurulub. Həmçinin hər gün Rusiya şəhərlərinə PUA hücumları təşkil edilir, neft emalı zavodları hədəf alınır. Beləliklə, müharibə Rusiyaya transformasiya edilib və daxilə destabilizasiya yaradır. Dağıstanda heyəcan təbii hələ ötən ilin oktyabrında çalınmışdı. İsrailin Qəzzada hərbi

rük, amma öz gözümüzdə tiri görə bilmirik”. Bunu isə Kremlin ən qatı təbliğatçılarından olan “Roskosmos”un sabiq rəhbəri, hazırda isə işğal edilmiş Zaporozhye vilayəti ərazilərini təmsil edən Dmitri Roqozin deyib. Beləliklə, Dağıstandan olan deputat günahı “Krokus Siti Holl”dakı kimi Ukraynanın üzərinə yıxmağa çalışsa da, Roqozin, əksinə, bunun doğru olmadığını deyir.

görə, Rusiyanın müsəlman azlıqlarla, xüsusən də Şimali Qafqazda getdikcə gərginləşən münasibətləri bölgədə “Qafqaz Vilayəti” və digər ekstremist qruplara marağı artıracaq.

Artıq Dağıstanda və Sevastopolda matəm elan olunub. Prezident İlham Əliyev də Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinə başsağlığı məktubu ünvan-

ABŞ səfiri Rusiya XİN-ə çağırılıb, səfirə demarş edilib

ABŞ-ın Rusiyadakı səfiri Linn Treysi Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Rusiya XİN məlumat yayıb.

“İyunun 24-də Rusiya Xarici İşlər Nazirliyində ABŞ-ın Rusiyadakı diplomatik missiyasının çağırılmış rəhbəri L. Treysi ilə söhbət zamanı ona Vaşinqtonun himayə etdiyi və silahlandığı Kiyev rejiminin Sevastopolun mülki əhalisinə hədəflənmiş raket hücumu, çoxsaylı itkilərə səbəb olan yeni qanlı cinayəti ilə bağlı demarş edib.

Rusiyaya qarşı hibrid müharibə aparan və faktiki olaraq münafiqşə tərəfinə çevrilən ABŞ-ın Ukrayna Silahlı Qüvvələrini ən müasir silahlarla təmin etdiyi vurğulanıb.

Qeyd olunub ki, Sevastopol sakinlərinə qarşı istifadə edilən kaset başlıqlı ATACMS raketləri, onların hədəfə alınması və uçuş missiyalarının tətbiqi Amerika hərbi mütəxəssisləri tərəfindən həyata keçirilir, bu vəhşiliyə görə Kiyev rejimi ilə bərabər məsuliyyət daşıyır.

Səfirə bildirilib ki, Vaşinqtonun Rusiya ərazisinin dərinliklərinə zərbə endirmək icazəsi verməklə, Ukraynanın nasistyönlü hakimiyyətini “son ukraynalıya” qədər döyüşləri davam etdirməyə sövq etmək məqsədi daşıyan bu cür hərəkətləri cəzasız qalmayacaq. Cavab tədbirləri mütləq davam edəcək”, - deyə Rusiya XİN-in yaydığı məlumatda qeyd olunub.

Professor Qabil Hüseynlinin “Yeni Məsavat”a bildirdiyinə görə, Şimali Qafqaz ən təhlükəli ocaqlardan biridir: “Rusiya prezidenti Dərbəndə gedərək orada əlində Quran tutmuş, onu öpmüş və müsəlmanlara öz ehtiramını nümayiş etdirmişdi. Bu faktın özü təsdiq edirdi ki, Kreml sarayı regiona nə dərəcədə ehtiyatlı yanaşır. Ona görə bu terrorun sonrakı Dağıstanda təhlükəsizlik daha da gücləndiriləcək. Rusiyanın bizimlə sərhəd bölgədə nəzarəti artırmasına ehtiyac var. Azərbaycan da bu məsələdə tərəfdardır ki, sərhədlərimizdə xaos, terror, təhdidlər olmasın. Zənnimcə, bu terrorun sifarişçiləri Rusiyanın diqqətini içəriyə fokuslamaq istəyirlər. Bir yandan Rusiya şəhərlərinə hücumlar edilir, bir tərəfdən ekstremistlərlə daxilə terrora əl atılır”. **Professorun fikrincə, Şimali Qafqaz idarəolunmaz vəziyyətə gəlsə, bölgəni alov bürüyə bilər:** “Lakin bu ssenarini istisna edirəm. Artıq antiterror əməliyyatı başa çatıb. Bu terrorda sinaqoq və kilsənin hədəf alınması

göstərir ki, İŞİD faktoru mümkündür. “Crocus” terrorunu da onlar etmişdilər. Bütün hallarda, cənab İlham Əliyevin dediyi kimi, sərhədlərimizin şimalında müharibə gedir...”

ReAl Partiyasının Siyasi Komitəsinin üzvü Natiq Cəfəri hesab edir ki, Rusiya qonşularına təhdid yaratmayan ölkəyə çevrilməlidir, amma dağılması böyük fəlakətlərə yol açar bilər: “Azərbaycanın şimal sərhədi boyu qeyri-sabit, kiçik və bir-biri ilə və hamı ilə düşmənçilik edəcək “ölkələrin”, həmin “ölkələrdə” başıpozuq dəstələrin formalaşmasına səbəb olacaq ki, dəim bizə qarşı təhdid yarada biləcək durum yarana bilər. Rusiya Çeçenistan da daxil, Şimali Qafqazda ildə 9-10 milyard dollar dotasiya ayırır, həmin kiçik etnik muxtar qurumlarda iqtisadiyyat yoxdur, Rusiyanın mərkəzi büdcəsindən ayrılan vəsait olmasa, əvvəl bir-birlərinə, sonra ətraflarına saldıraçaqlar, xaos və qeyri-sabit bir coğrafiya ilə sərhəd olacağıq”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Məsavat”

nın səlahiyyətlərindən istifadə edərək, geniş imkanlara sahib olduqları üzə çıxır. Eyni zamanda qətlə yetirilən digər terrorçu - Hacimurad Kaqirov da sıradan şəxs olmayıb. Həbib Nurməhəmmədovun yertirməsi olan MMA döyüşçüsü, titullu idmançı Kaqirov idman ustası imiş. Onları terrora nə məcbur edib? Nə baş verib ki, başçılar oğlanları və qardaşı oğlu terakt əl atıb?

Ümumiyyətlə, Şimali Qafqaz ən həssas regiondur. Dini ekstremizm problemi həmişə bu bölgədə olub. Mahaçqala hadisəsinin sifarişçiləri təsadüfən bu yeri seçmişdilər. Rusiya dövlətinin ən həssaslıqla yanaşdığı Şimali Qafqazda xaos yaratmaq istəyiblər. Bundan əvvəl də İŞİD “Crocus”da terror törətdi. İndi də kilse və sinaqoq hədəf götürülüb. **Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini Medvedyev bildirib ki, Dağıstanda qətlə törədənlər ekstremistlərdir:** “Ona görə də onların hamısının - Amerika hakimiyyəti, bandera rejimi və ağılsız fanatiklərin bizim üçün fərqi yoxdur”. Bununla Dağıstandakı qanlı qarşıdurmada xarici iz olduğuna ehtiyat vurub. Rusi-

əməliyyata başlamasına etiraz edən yüzlərlə dağıstanlı gənc oktyabrın 29-da Mahaçqala hava limanına hücum etdi, təyyarələrin uçuş zonasını ələ keçirdilər, binada qapı və şüşələri qırdılar. Polis ortada yox idi. Radikal gənclər Mahaçqala hava limanına enən İsrail vətəndaşlarını axtarıb, qarşılarına çıxanların pasportlarını yoxlayırdılar. İndi də sinaqoqun yandırılması yenidən bu məsələni gündəmə gətirir. Amma kilse də hədəf alınıb və keşis öldürülüb.

“Bunun arxasında Ukrayna və NATO ölkələrinin keşfiyyət xidmətləri dayanı bilər. Çünki biz “xüsusi hərbi əməliyyat”da bütün cəbhələrdə uğur qazanırıq, bu da o deməkdir ki, onlara ölkəmizdə vəziyyəti qarışdırmaq lazımdır”. Rusiya parlamentinin Dağıstanı təmsil edən deputatı Abdulhakim Hacıyev “Rossiya-1” kanalına açıqlamasında belə deyib. “İnanıram ki, əgər biz milli və dini dözümsüzlük, nifrət və rüfəbiyə ilə bağlı hər bir terror aktını Ukrayna və NATO-nun əməli ilə əlaqələndirərsək, bu “çəhrayı duman” bizi böyük problemlərə aparacaq. Başqasının gözündə tükü görü-

Bu isə ondan xəbər verir ki, Rusiyada Ukraynada davam edən müharibənin yaratdığı fəsadlar fonunda baş verən bu cür terror aktları cəmiyyətdə ciddi qeyri-müəyyənlik yaradıb...

Koordinasiyalı hücumun təşkilatçısı İŞİD terror təşkilatının Şimali Qafqaz qolu “Qafqaz Vilayəti” ola bilər. ABŞ-ın Müharibə Araşdırmaları İnstitutunun (ISW) təhlilində deyilir. Təhlildə qeyd olunur ki, hücumdan sonra “Əl-Əzaim” qruplaşmasının Rusiya bölməsi “qafqazlı qardaşlar”ını mədh edən bəyanat yayıb. Vurğulanır ki, “Əl-Əzaim” məsuliyyəti üzərinə götürməyib, amma “qafqazlı qardaşlar”a istinad hücumu görə “Qafqaz Vilayəti”nin məsuliyyət daşdığı qəti şəkildə deməyə əsas verir. ABŞ analitikləri Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) regional antiterror strukturunun martın 22-də İŞİD-ə bağlı qruplaşmanın Moskva vilayətində “Krokus” konsert zalında törətdiyi terror aktından sonra “Qafqaz Vilayəti”nin aktivləşməsi və Şimali Qafqazda işə qəbulla bağlı artan çağırışlarına dair xəbərdarlığına diqqət çəkib. İddiaya

layıb. Məktubda deyilir: “Hörmətli Vladimir Vladimiroviç. Dağıstanda törədilmiş terror aktları nəticəsində dinc vətəndaşların və hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarının həlak olması xəbəri məni dərinləndirir. Bu qanlı cinayətləri qətiyyətlə pisləyir, terrorizmin bütün forma və təzahürələri ilə mübarizəni dəstəkləyirəm. Azərbaycan xalqı adından və şəxsən öz adımdan Sizə, həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verir, bütün zərərçəkənlərin tezliklə şəfa tapmasını arzulayıram”. **Prezident Dağıstan Respublikasının rəhbəri Sergey Məlikova da başsağlığı məktubu ünvanlayıb:** “Hörmətli Sergey Alimoviç. Dərbənddə və Mahaçqalada törədilmiş və çoxsaylı insan tələfatı ilə nəticələnən terror aktları barədə xəbəri dərin kədər hissi ilə qarşıladım. Bu ağır itkinin kədərini bölüşərək, Azərbaycan xalqı adından və şəxsən öz adımdan Sizə, həlak olanların doğmalarına və yaxınlarına, bütün Dağıstan xalqına dərin hüznə başsağlığı verirəm. Bütün yaralıların tezliklə şəfa tapmasını arzulayıram”.

Türkiyə qlobal istiləşmə və Ukrayna münaqişəsi ilə əlaqədar ərzaq ehtiyatlarını artırmaq qərarına gəlib. Bununla əlaqədar olaraq, yerli istehsalçıları ucuzlaşmadan qorumaq üçün müddətin uzadılması mümkünlüyü ilə iyunun 21-dən oktyabrın 15-dək buğda idxalı dayandırılıb.

“Yeni Müsavat” qardaş ölkə mətbuatına istinadən xəbər verir ki, Türkiyə Taxıl Şurası (TMO) ildə ən azı 1,5 milyon ton buğda, 250 min ton arpa, 150 min ton qarğıdalı və 50 min ton düyü ehtiyatı saxlamağı planlaşdırır. Qurum bu tədbirlər üçün beş milyard lirə (təxminən 154 min dollar) xərcləyəcək.

Qeyd edək ki, bu ilin birinci rübündə Türkiyə 530 milyon dollar dəyərində 2,1 milyon ton buğda idxal edib ki, bunun da 69 faizi Rusiya məhsuludur. Türkiyə həmçinin Ukrayna (27 faiz), Moldova (1,6 faiz), Bolqarıstan, Rumıniya və Suriyadan (hər biri 1 faiz) buğda idxal edib.

Azərbaycan da əsas ərzaq məhsulları, xüsusilə də buğda ilə özünü idxal hesabına təmin edir. 2022-ci ildə pandemiyanın ticarət zəncirində yaratdığı fasilələr, Ukraynada başlayan müharibə səbəbindən dünyada ərzaq qiymətlərinin kəskin artması fonunda bütün dövlətlər əsas ərzaq məhsullarının ehtiyatlarını yaratmaq üçün addımlar atmağa başladılar. Bu istiqamətdə həddən artıq canfəşanlıq edən Çinin dünya buğda ehtiyatlarının yarıdan çoxunu öz anbarlarına yığması qlobal səviyyədə müzakirələrə rəhbərlik etdi. Çinin bu addımı 2023-cü ildə dünya bazasında buğda qiymətlərinin kəskin ucuzlaşmasına zəmin yaratdı: ölkə vaxtı keçməsin dəyə depoladıq buğdanın əsas hissəsini daxili bazara çıxardı, nəticədə, Rusiya kimi iri təchizatçıda bol məhsul fonunda dünya bazarında buğdaya tələbat və ona uyğun olaraq qiymətlər sürətlə düşdü. Buğdanın 1 tonunun qiyməti 450-460 dollardan 220 dollara qədər ucuzlaşdı.

Bu mövsümdə Rusiyada hava şərtləri üzündən buğda istehsalının keçən mövsümlə müqayisədə 4-5 milyon ton aşağı olacağı gözlənilir. Lakin satılmayan ehtiyatların çox olması (14 milyon tondan yuxarı), həmçinin Türkiyənin alışları dayandırması qlobal buğda bazarında qiymətlərin bir qədər də ucuzlaşmasına səbəb olub.

ABŞ Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və BMT Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının buğda istehsalına dair proqnozları nikbindir.

Bütün bunlara rəğmən, hər bir ölkə fəvqəladə hallarda vətəndaşlarını müəyyən müddətdə əsas ərzaq məhsulları, xüsusilə də buğda ilə təmin etmək üçün strateji ehtiyatlar formalaşdırır. İnkişaf etmiş ölkələrdə belə ehtiyatlar özəl şirkətlər tərəfindən yaradılır. Dövlət müəyyən həcmdə ehtiyatların saxlanması üçün özəl şirkətlərdə sifarişlər yerləşdirir. Azərbaycan və digər postsovet ölkələrində ərzaq ehtiyatlarının yaradılması üçün dövlət-özəl tərəfdaşlığından istifadə olunur. Belə ki, əsas məhsul olan

buğdanın ehtiyatını dövlət formalaşdırır, digər məhsullar dövlətin dəstəyi ilə özəl şirkətlər tərəfindən təmin edilir.

Azərbaycan rəsmilərinin verdiyi açıqlamalardan aydın olur ki, ölkədə bir qayda olaraq 3 aylıq ərzaq ehtiyatlarının saxlanması təmin olunur. 2021-2022-ci illərdə dünyada müşahidə olunan ərzaq böhranı zamanı Azərbaycan hökuməti buğdadən kənarda əsas ərzaq məhsullarının 3 aylıq ehtiyatını formalaşdıraraq şirkətlərə dövlət büdcəsindən dəstək verirdi. 3 aylıq müddətin 1 ayında ərzaqların saxlanması, onların alınıb gətirilməsi xərcləri dövlət tərəfindən qarşılanırdı.

Azərbaycanda buğda ehtiyatını Fəvqəladə Hallar Nazirliyinin tabeliyində olan Dövlət Taxıl Fondu formalaşdırır. Əvvəl fonda 500 min ton, daha sonra isə 750 min ton buğda ehtiyatının yaradılmasına qərar verilib. 2021-ci ildə Azərbaycanda Dövlət Ehtiyatları Agentliyi yaradılıb, Fəvqəladə Hallar Nazirliyinin tabeliyində olan Dövlət Taxıl Fondu onun balansına verilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 10 fevral tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş Nizamnaməyə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Ehtiyatları Agentliyi dövlət və səfərbərlik ehtiyatlarının yaradılması və idarə olunması sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində və həyata keçiriləndə iştirak edən, bu sahədə tənzimləməni və nəzarəti həyata keçirən, habelə ölkənin strateji əhəmiyyətli mallarla təchizatının dayanıqlılığını təmin etmək və daxili bazarda həmin mallar üzrə qısamüddətli kəskin qiymət dəyişmələrinin qarşısını almaq istiqamətində tədbirlər görən, habelə Dövlət Taxıl Fondunun səərəncamçısı olan publik hüquqi şəxsdir.

Afentlik formalaşdırılan zaman strateji ehtiyatların yaradılması mexanizmini əks etdirən qanunverici baza da yaradılıb. Həmin bazaya əsasən dövlət ehtiyatları üç istiqamətdə - səfərbərlik, strateji və fəvqəladə istiqamətlərdə tədarük edilməlidir. Strateji istiqamətin özü də üç hissədən ibarətdir: ərzaq ehtiyatı, tibbi dərman vasitələri ehtiyatı və enerji ehtiyatları.

2023-cü ilin aprelində Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə strateji malların siyahısı təsdiqlənib. “Ölkənin istehlak bazarında strateji əhəmiyyətli malların Siyahısı”nın təsdiq edilməsi haqqında qərarın əhatə etdiyi məhsulların siyahısı məxfi hesab olunur və ictimaiyyətə açıqlanmır.

Dövlət Ehtiyatları Agentliyinin fəaliyyət istiqaməti olaraq təchizatın dayanıqlılığının təmin edilməsi, kəskin qiymət dəyişikliyinə qarşısının alınması və fəvqəladə hallarda iqtisadiyyatın fasiləsiz fəaliyyəti üçün zəruri malların təminatı qeyd edilir. Lakin agentliyin xüsusilə kəskin qiymət dəyişikliyinə qarşısının alınması istiqamətində təsirli fəaliyyətini müşahidə etmək hələ ki mümkün olmayıb.

Türkiyə dar günə ərzaq ehtiyatı toplayır, bəs Azərbaycan...

Bu il Azərbaycana buğda idxalında ciddi azalma diqqəti cəlb edir

Azərbaycan Prezidentinin 2022-ci ildə imzaladığı fərmanla ölkədə ən mühüm ərzaq məhsulu olan ərzaqlıq buğdanın istehsalının stimullaşdırılması üçün bir sıra addımlar atılır. Fərmanla pivot suvarma sisteminin tətbiqi ilə keyfiyyətli ərzaqlıq buğda istehsal edən fermerlərə hər tona görə stimullaşdırıcı subsidiya müəyyən edilib. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Subsidiya Şurasının qərarı ilə 2024-cü il üzrə bu subsidiyanın həcmi 100 manat olaraq müəyyənləşdirilib.

Bu il iyunun 5-də Nazirlər Kabineti ərzaqlıq buğda istehsalı ilə bağlı öhdəlik götürərək Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi ilə müqavilə bağlamış sahibkarlıq subyektlərinə müasir suvarma sistemlərinin alınması üçün kredit təşkilatlarının öz vəsaitləri hesabına veriləcək kreditlər üzrə dövlət zəmanətinin verilməsi Qaydasını təsdiqləyib.

Qaydanın tətbiqi müasir suvarma sisteminin alınması ilə əlaqədar dövlətə məxsus özəl bankların vəsaitlərinin cəlb olunmasına imkan verəcək. Belə ki, qaydaya uyğun olaraq sahibkarlıq subyektlərinə veriləcək 280 (iki yüz səksən) milyon manat kredit portfeli 168 (yüz altmış səksən) milyon manat məbləğinə-dək dövlət zəmanəti ilə təmin edilir.

2023-cü ildə Dövlət Taxıl Fonduna təhvil verilən yerli buğdanın həcmi 40 min tona yaxın olub. 2022-ci ildə yerli ərzaqlıq buğdanın 1 tonunun tədarük qiyməti 580 manat, 2023-cü ildə iyunda 450 manat müəyyən olunub. Dövlət Ehtiyatları Agentliyinin qərarı ilə 1 avqust tarixindən etibarən tədarük edilən ərzaqlıq buğdanın qiyməti orta idxal statistik dəyərinə əsaslanaraq 400 (dörd yüz) manat müəyyən edilib.

Yerli istehsalçılardan fonda təklif olunan ərzaqlıq buğdanın keyfiyyət tələblərinə uyğunluğu akkreditasiya olunmuş laboratoriyalar tərəfindən təsdiq olunmalıdır. Tədarük zamanı ərzaqlıq buğdanın keyfiyyət göstəriciləri Dövlət Ehtiyatları Agentliyi tərəfindən əlavə olaraq yoxlanılır.

Tədarük ediləcək ərzaqlıq buğdanın qiyməti Azərbaycana son ay ərzində idxal edilən buğdanın orta idxal statistik göstəricisinə uyğun olaraq müəyyən edilir və bu qiymət növbəti ay müəyyən ediləcək orta idxal statistik göstəricisinə uyğun olaraq dəyişə bilər. Ərzaqlıq buğdanın təhvil yerinə çatdırılması istehsalçının vəsaiti hesabına həyata keçirilir.

“Ərzaqlıq buğda ilə özünü təminat etmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə dair bir sıra tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 19 iyul tarixli 1754 nömrəli Fərmanına uyğun olaraq pilot layihə çərçivəsində Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi ilə bağlanmış müqaviləyə əsasən müasir suvarma sistemlərinin tətbiq edildiyi təsərrüfatlarda ərzaqlıq buğda istehsalı ilə bağlı öhdəlik götürmüş şəxslər tərəfindən istehsal olunan ərzaqlıq buğdanın orta idxal statistik göstəricisi təhvil verilmə dövründə dövlət tədarük qiymətindən aşağı olduğu hallarda, arada ki fərqi istehsalçıya kompensasiya edilməsi məqsədilə məhsul subsidiyasının əmsalı Aqrar Subsidiya Şurası tərəfindən yenilənir.

Azərbaycan hökumətinin məlumatına əsasən, 2023-cü ildə ölkədə ərzaq təhlükəsizliyi tədbirləri üçün 478 milyon manat büdcə vəsaiti xərclənilib.

2024-cü ilin dövlət büdcəsində kənd təsərrüfatı bölməsi üzrə 1109,9 milyon manat məbləğində vəsait nəzərdə tutulub ki, bunun da 502,9 milyon manatı ərzaq təhlükəsizliyi tədbirləri üçün sərf olunacaq. Qeyd edək ki, ərzaq təhlükəsizliyi tədbirləri üçün ayrılmış vəsait hesabına fermerlərə kənd təsərrüfatı istehsal vasitələrinin alınmasına sərf olunan xərclərin bir hissəsini kompensasiya etmək məqsədilə bitki becərilən sahənin hər hektarına görə verilən əkin, tədarükçülərə təhvil verilən bitkilik məhsulunun hər tonuna görə verilən

məhsul, sertifikatlı 1-ci və 2-ci reproduksiya toxum və tinglərin satışına görə verilən toxum, yerli heyvanların cins tərkibinin yaxşılaşdırılması, yüksək məhsuldar genetik potensialı olan heyvanların baş sayının artırılması məqsədilə süni mayalanma yolu ilə alınan hər bir sağlam buzo-va görə verilən heyvan, Azərbaycan Respublikasında istehsal edilib tədarükçülərə təhvil verilən yaş baramanın hər kiloqramına görə verilən barama subsidiyalarının, habelə lizinqə verilən və lizinq yolu ilə satılan texnikalara, suvarma sistemləri dəstinə və damazlıq heyvanların alınması üçün kənd təsərrüfatı istehsalçılarına dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən güzəştlərin, kənd təsərrüfatı sahəsində digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Yeri gəlmişkən, bu il Azərbaycana buğda idxalında ciddi azalma diqqəti cəlb edir. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatlarına görə, 2023-cü ilin ilk dörd ayında ölkəyə xaricdən əsasən Rusiyadan olmaqla 450.152 min ton (135 milyon dollarlıq) buğda idxal edilibse, cari ildə bu rəqəm 328 min 542 tona (72.676 milyon dollar) düşüb. Buğdanın bir tonu 2023-cü ilin beş ayında Azərbaycana 299 dollara qədər azalıb...

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni Müsavat”

Avropa İttifaqı Şurası Rusiya Mərkəzi Bankının SWIFT sistemini əvəz etmək üçün hazırladığı maliyyə mesajlaşma xidməti olan Maliyyə Mesajlaşma Sistemində (SPFS) qarşı sanksiyalar tətbiq edib. Musavat.com xəbər verir ki, bu, Aİ-nin açıqladığı 14-cü sanksiya paketində əksini tapıb.

Tətbiq olunan qadağaya əsasən Rusiyadan kənarda fəaliyyət göstərən Aİ təşkilatlarının SPFS və ya oxşar maliyyə mesajlaşma xidmətlərinə qoşulması qadağan ediləcək. Bundan əlavə, Aİ operatorlarına Rusiyadan kənarda SPFS-dən istifadə edən bir sıra təşkilatlarla əməliyyatlar aparmaq qadağan ediləcək.

Həmçinin Aİ hüddullarından kənarda maliyyə institutları və kriptovalyuta tədarükçüləri ilə əməliyyatlar, əgər bu şirkətlər Rusiyanın hərbi-sənaye kompleksi ilə bağlı hər hansı əməliyyatlarda iştirak edirsə, qadağandır.

Ötən həftənin sonunda "Bloomberg" SPFS-ə qarşı sanksiyaların mümkünlüyü barədə yazmışdı. Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula fon der Lyayen bildirmişdi ki, 14-cü sanksiyalar paketi "xaricdəki kölgə bank şəbəkəsinə" qarşı yönəldiləcək.

Xatırladaq ki, iyunun 12-də ABŞ Xəzinədarlığı Moskva Birjasına, Milli Klirinq Mərkəzinə və Milli Hesablaşma Depozitarına qarşı sanksiyalar tətbiq edib. İyunun 13-də Böyük Britaniya bu sanksiyalara qoşulub. Sanksiyalardan dərhal sonra birjada dollar və avro ilə hərraclar dayanır, hər iki valyutanın məsənnəsi birjadankənar əməliyyatlarla müəyyənləşdirilməyə başlanıb.

Beləliklə, Qərb Rusiyanın digər ölkələrlə maliyyə əlaqələrini hədəf alıb və artıq atılan addımların təsirləri hiss olunmaqdadır. İyunun 22-də məlum olub ki, Çinin ən böyük bankı olan Bank of China Rusiyada Qərbin sanksiya siyahılarında adı keçən bütün fiziki və hüquqi şəxslərə, həmçinin onlara bağlı qurumlara xidməti dayandırır. Bundan əvvəl 4 iri Çin bankı da analoji addım atmışdı. Eyni zamanda Türkiyə bankları da Rusiya ilə ticarət əməliyyatlarını maliyyələşdirməkdən imtina edirlər.

Bundan əlavə, ABŞ-ın sanksiyalarından sonra bir sıra ölkələrdə Rusiyanın sürətli pulköçürmə sistemlərinin fəaliyyəti mümkün-süz hala gəlib.

Bütün bunlar göstərir ki,

"Milli valyutalarla ticarət Rusiya üçün çətinliklər yarada bilər" - ekspert

Rəşad Həsənov: "Rusiya Mərkəzi Bankı ilə Azərbaycan Mərkəzi Bankı arasındakı yaxın münasibətlər imkan verəcək ki..."

Rusiyanın hərbi sənayesi üçün xaricdən zəruri malları idxal etməsinin qarşısını almağa çalışan Qərbin addımları onun digər istiqamətlər üzrə ticarətində də ciddi problemlər yaradır. Məsələn, hərbi və ikili təyinatlı malların Rusiyaya çatdırılmasına qarşı addımlar bu ölkədən ərzaq məhsullarının ixracında da problemlərə səbəb olur. Rusiya Taxıl İxracatçıları İttifaqının Telegram kanalında yerləşdirilmiş şərhində bildirilir ki, sanksiyalar Rusiya ərzaq məhsullarının dollar və avro ilə tədarükünü sual altına qoyur.

Belə vəziyyət Rusiyanın yaxın qonşuluğunda yerləşən ölkələrə ciddi çətinliklər formalaşdırır: Bir neçə əsrlik iqtisadi bağların qırılması mümkün deyil, qarşılıqlı ticarətin davam etdirilməsi yolunda böyük maneələr yaranır. Azərbaycan da Rusiya ilə sıx iqtisadi-ticarəti əlaqələrə malik ölkələrdən biridir. Rusiya ölkəmizin xarici ticarətində 3-cü böyük paya malik ölkədir. Rəsmi statistikadan aydın olur ki, son illərdə ilk dəfə olaraq bu ilin yanvar-mayında Azərbaycanla Rusiya arasında qarşılıqlı ticarətdə azalma qeydə alınıb. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin 5 ayında Rusiya ilə Azərbaycan arasında ticarət dövriyyəsinin həcmi 1 740 102.0 min dollar təşkil edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə

2,8 faiz azalma deməkdir - ötən ilin eyni dövründə qarşılıqlı ticarət 1 789 562.51 min dollara bərabər olmuşdu.

Bu ilin yanvar-mayında Rusiyaya ixracımız 437 979.54 min dollar təşkil etməklə ötən ilki 470 147.19 min dollarla müqayisədə 6,8 faiz azalıb, idxalımız isə 1 302 122.46 min dollara bərabər olmaqla ötən ilki 1 319 415.32 min dollarla müqayisədə 1,3 faiz azalıb. Ticarətin azalmasında aprel ayında ABŞ-ın bir neçə Azərbaycan şirkətini ikincili sanksiyalara məruz qoymasının rolu olduğunu rahatlıqla söyləmək mümkündür. Belə görünür ki, Azərbaycan şirkətləri Rusiya ilə ticarətin təhlükəli nəticələrini nəzərə almalı olurlar.

Qeyd edək ki, Rusiyanın Azərbaycandakı səfiri Mixail Yevdokimov Bakıda nəşr olunan rusdilli "Sabah" jurnalına müsahibəsində bildirib ki, Rusiya və Azərbaycan qarşılıqlı hesablaşmaların təxminən 60 faizini milli valyutalarda - rubl və manatla aparırlar.

Rusiya Beynəlxalq Əlaqələr Şurasının (RBƏŞ) baş direktoru İvan Timofeyev isə bildirib ki, tərəflər milli valyutalara keçid üzərində hələ də işləyirlər: "Rusiya və Azərbaycan qarşılıqlı ödənişlərdə milli valyutalara keçid məsələsi üzərində işləyir. ABŞ-ın Moskva birja-

sına qarşı son sanksiyalarından sonra hesablaşmalarda problemlər yaranıb. Hazırda Moskva və Bakı arasında milli valyutalara keçidlə bağlı danışıqlar aparılır".

Timofeyev etiraf edib ki, Qərb sanksiyaları Rusiyaya ziyan vurub. Onun sözlərinə görə, Rusiya ABŞ dollarının inhisarını azalda biləcək daha fundamental model yaratmalıdır: "Qlobal maliyyənin strateji diversifikasiyası tələb olunur. Gec-tez biz buna gələcəyik".

Aydın məsələdir ki, qarşılıqlı ticarətdə milli valyutalara keçid də Qərbin sanksiyalarının təsirini tam neytrallaşdırmağa imkan vermir. Azərbaycanda və digər ölkələrdə fəaliyyət göstərən maliyyə qurumları sanksiya siyahılarında olan Rusiya təşkilatları ilə hər hansı əlaqəyə görə ikincili sanksiyaların təsir dairəsinə düşmək təhlükəsi altındadırlar. Bu vəziyyətdən çıxış yolu kimi virtual valyutalardan istifadəni daha təhlükəsiz hesab edənlər var. Rusiya kimi sanksiya altında olan İran bu yoldan istifadə etməyə başlayır. İran Mərkəzi Bankının sədri Məhəmməd Rza Fərzin Rusiya ilə ticarət əməliyyatlarında ofşor rıaldan istifadəyə tezliklə başlanılacağını açıqlayıb. Fərzin qeyd edib ki, İran Mərkəzi Bankı "ölkə bankları və texnologiyalarla şirkətləri ilə əməkdaşlıq-

da elektron bankçılığı inkişaf etdirməyə sadıqdır və bu alətlərdən istifadə üzrə beynəlxalq maliyyə əməkdaşlığı qurmağa ümid edir".

Qeyd edək ki, İran iyunun 23-dən etibarən dövriyyəyə daha bir maliyyə aləti - rəqəmsal rial təqdim edib. Bu mərhələdə o, ölkənin əsas çimərlik kurortu olan Kiş adasındakı azad ticarət zonasında istifadə olunacaq. Hələlik layihədə yalnız iki İran bankı iştirak edir - Mellat və Tejarat.

Mayın 13-də İran Mərkəzi Bankının sədr müavini Möhsün Kərimi qeyd edib ki, ofşor rıaldan istifadə məsələsi üç ölkə ilə müzakirə olunur: Rusiya, Əfqanıstan və İraq. Onun hesablamalarına görə, "Rusiyaya gəldikdə, iş demək olar ki, başa çatıb, layihə tezliklə həyata keçiriləcək".

İran Mərkəzi Bankının rəhbəri qonşu ölkələrlə ticarətdə istifadə etmək üçün ofşor rial yaratmaq planlarını 2023-cü ilin dekabrında açıqlayıb. Bu valyuta növü qarşılıqlı hesablaşmalarda avro və dollardan istifadə səviyyəsinin azaldılması və milli valyutanın möhkəmlənməsi məqsədilə digər ölkələrlə ticarət əməliyyatlarının aparılması üçün nəzərdə tutulub.

Milli və virtual valyutalara keçid Rusiya ilə ticarətin təhlükəsiz davamına imkan verəcəkmi? İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun "Yeni Məşavət"ə dediyinə görə, sanksiyaların Rusiya iqtisadiyyatına təsirləri əvvəlcədən proqnozlaşdırılır: "Xüsusi ilə maliyyə-kommunikasiya sistemləri ilə bağlı sanksiyaların orta və uzunmüddətli dövrdə təsirləri planlaşdırılır. Bu prosesi mən üç mərhələyə böldüm: birinci mərhələ ilkin dövrdür - sanksiyalar şok effekti yaradır. Bu dövrdə artıq qısamüddətli nəticələr ortaya çıxır və az bir müddəti əhatə edir. İkinci mərhələdə qismən uyğunlaşma baş verir: sanksiyalardan yayınmaq, onun ya-

radığı problemləri aradan qaldırmaq üçün yeni yollar, vasitələr tapılır. Bu mərhələdə iqtisadiyyatın gücü belə axtarışlara gedir. Üçüncü mərhələyə artıq iqtisadiyyat xeyli dərəcədə gücünü itirmiş formada daxil olur. Bu, uzun müddət davam etdikcə, sanksiyaların yaratdığı məhdudiyyətlər iqtisadiyyatı daha da zəif hala gətirir, kəskin fəsadların yaranması ilə nəticələnir. Bu baxımdan, indiki mərhələdə tətbiq olunan sanksiyalar uzunmüddətli dövrdə Rusiya iqtisadiyyatı üçün çox böyük problemlər yaradacaq".

Ekspert bildirir ki, Rusiya ilə milli valyutalarla xarici ticarətin həyata keçirilməsi Azərbaycan üçün müəyyən çətinliklər yarada bilər: "Rusiyadan idxalın ora ixracdan daha çox olması müəyyən dövr üçün çətinliklər yarada bilər - rubl əldə olunması baxımından. Lakin Rusiya Mərkəzi Bankı ilə Azərbaycan Mərkəzi Bankı arasındakı yaxın münasibətlər imkan verəcək ki, tezliklə svop əməliyyatları vasitəsilə bu çətinlikləri aradan qaldırmaq mümkün olsun. Lakin bu prosesin bir mənfəi tərəfi də var ki, rubl Azərbaycanada, eləcə də digər qonşu ölkələrdə mövqeyini möhkəmləndirə bilər. Bu isə müəyyən mənada həmin ölkələrin Rusiyadan asılılığı deməkdir. Amma düşünürəm ki, bu, uzun sürməyəcək, çünki rubl-manatla ticarət edən sahibkarlar vəsaitlərini tezliklə xarici valyutaya konvertasiya edəcəklər. Çünki manat və rubl döner valyuta deyil. Milli valyutalarla ticarət Rusiyanın özü üçün çətinliklər formalaşdırır bilər. Müharibə üçün lazım olan texnologiyaları əldə etmək üçün Rusiyanın döner xarici valyutaya getdikcə daha çox ehtiyacı yaranacaq. Bu isə imkan verəcək ki, Azərbaycan daha üstün şərtlərlə svop əməliyyatlarına gedə bilsin".

Rusiyanın Ukraynaya qarşı bütün cəbhə boyu yay hərbi kampaniyası haqda iddialar hələ ki özünü doğrultmur. Belə görünür ki, bu planları Kiyevin ABŞ başda olmaqla kollektiv Qərbdən aldığı yeni partiya müasir silahlar hesabına durdurulub. Bu xüsusda hərbi qarşıdurmanın nə vaxt və kimin xeyrinə bitəcəyi barədə proqnozlarda Ukrayna ilə bağlı bədbin notların azaldığı müşahidə edilir.

“Vladimir Putinin ritorikasına, xüsusilə nüvə ilə hədələrinə baxmayaraq, Qərb öz resurslarını səfərbər edərsə, Rusiya Ukraynanı məğlub edə bilməyəcək”.

Bu barədə ABŞ-ın Mühəribənin Araşdırılması İnstitutunun hesabatında qeyd olunub (Axar.az). İnstitutun analitikləri bildiriblər ki, Putin Şimali Koreya və Vyetnama səfərləri zamanı Kiyevin tərəfdaşlarının səylərini sabotaj etmək məqsədi daşıyan genişmiqyaslı informasiya əməliyyatına başlayıb: “Putinin müharibədə qalib gəlmək strategiyası Kremlin ABŞ, Avropa Birliyi və digər beynəlxalq müttəfiqləri Ukraynaya dəstəyi geri götürmək və beynəlxalq hüququn əsas prinsipləri olan dövlət suverenliyinə hörmət və ərazi bütövlüyünün toxunulmazlığı prinsiplərindən əl çəkməyə yönəlmək cəhdlərinə əsaslanır. Amma müttəfiqlərin strateji dəqiqliyi və Ukraynanın döyüş meydanında Rusiya üzərində qəti qələbə qazanmasına kömək etmək istəyi Putinin söyləyini xeyli zəiflədir. Putin də beynəlxalq ittihamı Ukraynaya dəstəklə bağlı razılaşdırılmış strateji baxışını pozmaq üçün Qərbin Kiyevə Rusiya üzərində qəti qələbə qazanması na icazə verəcəyi təqdirdə nüvə silahından istifadə edəcəyi ilə hədələyib. Putinin nüvə təhdidi Kremlin davam edən nüvə şantajı kampaniyasının bir hissəsidir və Ukraynanın müttəfiqlərini işğala qarşı qətiyyətlə mübarizə aparmaqdan çəkilməmək məqsədi daşıyır və buna görə də bu təhdidin faktiki eskalasiyaya səbəb olma ehtimalı azdır”.

Yeni söhbət yalnız atom silahı ilə qorxutmaqdan gedir. Hər necə olmasa, rəsmi Kreml eyni qorxunc silahların aparıcı Qərb dövlətlərinin də arsenalında olduğunu yaxşı bilir.

Bu arada ABŞ-ın Mühəribənin Araşdırılması İnstitutunun yaydığı digər məlumata görə, Rusiya qoşunları Donetsk vilayətində hücumlarının sürətini artırır, Xarkov vilayətinin şimalında isə intensivliyi azaldır, bu da yay hücumuna başlandığının əlaməti sayıla bilər. İddialara əsasən, Rusiyanın Xarkov vilayətinə hücumu Ukrayna ordusunun fikrini cəbhənin digər istiqamətlərdən yayındırmaq məqsədi daşıyır.

Bəs Ukraynaya Qərb dünyasından ən böyük güclü və davamlı hərbi dəstəyi nə vaxt təsadüf edəcək? Bu yayın sonu və ya payız üçün USQ uğurlu əks-hücum həyata keçirə biləcəkmi? Belə fikir də var ki, bu ilin sonu və ya 2025-ci ilin əvvəlinə tərəflər arasında ciddi

Kreml hədələyir, Qərb dəstəyi artırır - udan kimdir?

Rusiyanın son həmləsi, Ukrayna üçün son fürsət

sülh danışıqları başlaya bilər. Bu deyilənlər realdırımı?

Siyasi şərhçi Heydər Oğuz Musavat.com-a açıqlamasında deyib ki, Ukrayna savaşında nüvə silahlarının istifadəsinə inanmır. Onun fikrincə, nüvə silahları atılmaq üçün yox, qorxutmaq üçündür: “Tərəflər bir-birini bu silahlarla təhdid etsələr də, ondan istifadəyə əl atmazlar. Çünki nüvə savaşının qalibi olmaz. Söhbət sadəcə kimin daha ağır məğlubliyə uğramasından gedə bilər ki, bu ehtimalda belə zəif bənd Rusiyadır. Rusiya həyati təhlükə hiss etmədikcə, bu silahlardan istifadəyə getməz”.

Heydər Oğuzla görə, Ukraynadakı savaş Rusiya üçün həyati təhlükə əxz etmir və etməyəcək də: “Söhbət ondan gedir ki, Ukraynanın ərazisini işğal edən odur və eskalasiyanın şiddətini azaltmaq yenə onun əlindədir. Lazım gəlsə, tamamilə yox olmaqdan daha az təhlükəli məğlubliyyət yolunu seçər və Ukraynadakı müharibənin şiddətini azaldar. Amma müharibəni tamamilə bitirməz. Geniş mənada atəşkəs də elan etməz. Çünki Qərb dövlətləri bunu istəmir və müharibənin uzun müddət davam etməsində maraqlıdırlar. Xüsusilə də ABŞ. Zira bu müharibənin davam etməsi onun silah sənayesini gü-nü-gündən zənginləşdirir və Ukraynaya verdiyi silahların belə finans qaynağını tapıb. Bu, Rusiyanın Qərb ölkələrinin banklarında dondurulmuş aktivləridir.

Digər tərəfdən, Ukrayna savaşı Avropa ölkələri də ABŞ-dan ağır silahlar və hərbi təyyarələr alır. Müharibə sona çatsa, yenidən bu silahları alan olmayacaq. Və yaxud indiki qə-dər almayacaqlar. Məhz bu sə-

bəbdən də Ukrayna cəbhəsində savaşın dayanması Vaşinqtonun işinə gəlir. Eyni şəkildə Yaxın Şərqdə və Şərqi Asiyada gərginliyin davam etməsi də ABŞ-ın maraqlarına uyğundur. Bu mənada Putinin Şimali Koreyaya və Vyetnama səfərləri və həmin dövlətlərlə hərbi ittifaq yaratmaq söyləri Rusiyadan çox, ABŞ-ın mənafeyinə xidmət edir. Çünki bu ittifaq görüntüsü Şərqi və Cənubi Asianın varlı ölkələrini təhdid edir, onları ABŞ-ın himayəsinə sığınmaq məcburiyyətində buraxır. Bu həm də silahlanma yarışının güclənməsi deməkdir ki, mövcud situasidan ən çox yararlanan yenə də ABŞ-ın silah sənayesidir”.

Dünyanın bir neçə nöqtəsində müharibə təhdidlərinin artmasının ABŞ-ın dünya hegemoniyasındakı mövqeyini gücləndirdiyini bildiren siyasi şərhçinin fikrincə, bu gün yaşanan gərginliklər ortadan qalxarsa, dünya yenidən sülh çəlginə qədəm qoyar, nəticədə bundan ən çox faydalanan Çin olar: “İndi isə Avropada və Şərqi Asiyada gərginliyin artması dünyanı istər-istəməz iki fərqli qütbə bölür və ən inkişaf etmiş ölkələr ABŞ-ın himayəsi altına girirlər. Geriyə Şimali Koreya, İran, Orta Asiya, bəzi Afrika ölkələri qalır ki, Çinin və ya Rusiyanın onlarla ittifaq qurması ABŞ-ı narahat etmir. Ən azı ona görə ki, bu bölünmə dünyada müharibə şəraitini diri tutur, nəticədə Çinin ticarət marşrutları bağlanır, onun digər dövlətlərlə iqtisadi əməkdaşlığını davam etdirməsinin qarşısı alınır. Məsələn, İsrail-Fələstin müharibəsi başlamışdan əvvəl Çinin Avropaya dəniz marşrutu Qırmızı dəniz üzərindən idi. Müharibə başlayandan sonra hü-silər faktiki olaraq Bab-əl Mən-

təb boğazını bağladılar. Nəticədə Çindən Avropaya Afrika qitəsinə dolaşaraq getməkdən başqa yolu qalmadı. Bu isə nəqliyyat xərclərini xeyli artırır.

Üstəlik, Afrikanın cənubundakı Ümid burnu da böyük fırtınaların baş verdiyi, dəniz quldurlarının at oynatdığı yerdir. Bu isə həmin marşrutun belə təhlükəsizlik problemini birə-beş artırır. Avropa ilə Şərqi Asiya arasında sədlər yarandığı halda, ABŞ-ın özünün isə həm Sakit, həm də Atlantik okeanına iki fərqli cənəddən çıxış imkanları var. Bu da Avropa ilə Şərqi Asiya arasında keçilməz sədlər yaradan ABŞ-a hər iki qitə ilə daha asan ticarət əlaqəsi qurmaq imkanı verir. Dolayısı ilə dünyanın həm Şərqinə, həm də Qəribə eyni anda nəzarət edə bilər”.

Siyasi şərhçi qeyd edir ki, Çin məhz bu təhlükəni nəzərə alaraq Avropaya quru yolu marşrutu üzərində “Bir Yol, Bir Kəmə” layihəsinə start vermişdi: “Ukrayna-Rusiya müharibəsinin başlanması ilə faktiki bu layihənin Şimal marşrutu bağlandı. Cənub marşrutu da İran-İsrail gərginliyi səbəbindən təhlükəyə girib. Böyük ehtimalla, İsrail-Fələstin müharibəsinə İran coğrafiyasına daşınaraq və ərəb ölkələrinə bu münəfiqə cəlb edilərək cənub marşrut da keçilməz hala gətiriləcək. Yeganə yol kimi qalan Orta dəniz də 2023-cü ildə İtaliyada Corcia Meloninin ultra-sağçı partiyası hakimiyyətə gətirilərək təhlükəyə atıldı. Zira Avropada bu marşrutu dəstəkləyən tək ölkə İtaliya idi. Meloni hakimiyyətə gələr-gəlməz bu layihədən çəkildiyini bəyan etdi. Beləcə, bu marşrut da Avropa

və ABŞ-ın Orta Asiyaya açılma proqramı olan Qlobal Keçid (Global Gateway) layihəsinə çevrildi. Yaxın gələcəkdə, yəqin ki, Qırğızıstan və Təckistan arasında gərginlik çıxararaq, Çinin bu dənizə çıxışının da qarşısı tam alınacaq və Orta Asiya tamamilə Qərbin ümidinə qalacaq”.

Heydər Oğuzun fikrincə, Moskvada törədilən Krokus Siti Holl terror aktında xüsusilə taciklərdən istifadə olunması bu mənada təsədüfi deyildi: “Məqsəd Rusiya ilə Tacikistan arasında bağları qoparmaq və Çinin Orta dənizə çıxışı üzərində daha rahat hərəkət etmək imkanı qazınmaq idi”.

Bütün bu ssenariləri nəzərə alan siyasi şərhçi ABŞ-ın Rusiya və Çin ətrafında eskalasiya siyasətinin qısa zaman ərzində vəz keçəcəyinə inanmır: “Prinsipcə, Putin də artıq hansı tələyə düşdüyünü artıq anlayıb. Bilirsiniz ki, Rusiya prezidenti bu yaxınlarda 10 il də döyüşməli olsa, Ukraynadakı müharibədən geri çəkilməyəcəyini açıqlamışdı. Bu sözlər onun müharibənin 10 il uzana biləcəyinin fərqi olmasa-

nın etirafı idi. Soruşa bilərsiniz ki, onda Putin ona heç bir fayda gətirməyən bu müharibədən niyə geri çəkilmir? Çünki indiki mərhələdə geri çəkilməyin Rusiya üçün daha böyük faciələr gətirəcəyinə inanır. Məhz bu səbəbdən də çarəsiz şəkildə müharibəni davam etdirir”.

O zaman növbəti sual yaranır: Bəs bu, Rusiyanın nüvə silahlarından istifadəsi üçün zəmin yaratmırmı? Siyasi şərhçi o zaman niyə nüvə müharibəsi perspektivinə inanmır?

Heydər Oğuz bu barədə mülahizələrini müharibələrin tıxanma argumenti ilə izah edir. Onun fikrincə, hər bir müharibənin tıxanma həddi var: “Tərəflər heç bir qələbə əldə etmədən və irəliləmədən öz yerlərində sayarlarsa, bu, müharibənin tıxanma nöqtəsi adlanır. Necə ki, ABŞ Kiyevə yetərsiz sayda silah verərək, faktiki olaraq Rusiya ilə Ukrayna arasında konvansional savaşda bu tıxanmanı yaradıb. Nüvə silahlarında tıxanma həddi isə onların təbiətindən irəli gəlir. Mənim fikrimcə, nüvə dövlətləri özlərinin də məhv olacaqlarını bildikləri üçün bu silahlardan istifadə etməzlər. Üstəlik, ABŞ Ukrayna savaşında Rusiyanı tamamilə sıradan çıxarmaq da istəmir. Əks halda, özünün qorxu silahı da ortadan qalxar və dünyanın zəngin dövlətlərini öz qanadı altına ala bilməz. Rus təhlükəsinin bitdiyini düşünen Avropa və Asiya ölkələri müstəqilləşərlər. Necə ki, Ukrayna savaşından əvvəl mövcud olan nisbi sülh zamanı Fransa və digər Avropa ölkələri bu xətti tutmuşdular. Rusiya özünün məhvə hesablanmayan bir savaşda niyə daha radikal yol tutaraq mövcudluğunu təhlükə altına atsın?”

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Al Rusiya aktivlərindən əldə edilən gəlirlərlə Ukraynaya 1,4 milyardlıq yardımı təsdiqləyib

Avropa İttifaqı Ukraynaya Rusiya Mərkəzi Bankının dondurulmuş aktivlərindən əldə edilən gəlirlər hesabına maliyyələşdirilən hərbi yardım paketini təsdiqləyib.

APA xəbər verir ki, bu barədə DPA diplomatik mənbəyə istinadən məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Avropa İttifaqına üzv ölkələrin xarici işlər nazirləri bugünkü iclasda Ukraynaya Rusiya Mərkəzi Bankının dondurulmuş aktivlərindən əldə edilən gəlirlər hesabına maliyyələşdirilən 1,4 milyard avro (1,5 milyard dollar) dəyərində hərbi yardım paketini təsdiqləyib.

Bu vəsait Ukraynaya Yardım Fondu (UAF) vasitəsilə yönəldiləcək. “Politico”-nun xəbərinə görə, bu maliyyə yardımı adətən UAF-da olduğu kimi, kompensasiya üçün deyil, sursat və hava hücumundan müdafiə sistemləri kimi dəstə birbaşa alınması üçün istifadə olunacaq. Məbləğin dördü biri Ukrayna sənayesindən alışlara sərf olunacaq.

Al-nin baş diplomati Cozep Borrel Al xarici işlər nazirlərinin Lüksemburqda keçirilən iclasından əvvəl jurnalistlərə açıqlamasında bildirmişdi ki, bu yardım Ukraynaya tez çatmalı və “hər hansı blokadaya yol verilməməlidir”.

“Taksilərdə gediş haqqının kəskin bahalaşmanın qarşısını almaq üçün müxtəlif addımlar atmaq olar”.

“Yeni Məsavət”in məlumatına görə, bu sözləri nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Aslan Əsədov Hit.az-a açıqlamasında deyib.

Lakin o bildirib ki, hazırda taksilərdəki qiymət artımını dayandırmaq çətin olacaq: “Çünki avtomobillərlə bağlı qoyulan məhdudiyyətlər və taksi sürücülərinin imtahan verməsi kimi amillər olduğunu nəzərə almaq lazımdır. Düşünürəm ki, hazırkı dönmədə taksilərdə gediş haqqının kəskin artmasının qarşısını almaq çətinidir. Amma taksilərin qeydiyyatına alınma prosesi, icazə və lisenziyaların verilməsi yekunlaşandan sonra qiymət məsələsi yenidən gündəmə gələ bilər”.

Ekspertə görə, taksilərlə bağlı yeni qaydaların tətbiqi bir qədər vaxt aparacaq: “Taksi xidmətinə yeni avtomobillərin cəlb edilməsi, sürücülərin qeydiyyatının aparılması görülməli vacib işlər sırasındadır. Həmçinin taksi kimi istifadə olunacaq nəqliyyat vasitələrinin say tərkibi də tam olaraq müəyyənləşdirilməlidir. Bütün bu proseslər paralel şəkildə aparılacaq. Kəmiyyət və keyfiyyətin özünü doğrultması üçün balans da pozulmamalıdır”.

Xatırladaq ki, iyulun 1-dən yaşı 8 ildən çox olan minik avtomobillərindən taksi fəaliyyətində istifadə olunmasına icazə verilməyəcək. İyulun 1-nə qədər isə bu icazəni almaq istəyənlərin maşınının yaşı 15 ildən çox olmamalıdır.

Millət vəkili Vüqar Bayramovun fikrincə, qiymətlərin optimallaşdırılması vacibdir. “Yeni Məsavət”a

Taksi qiymətləri enə bilər - nikbin gözlənti

Vüqar Bayramov: “Taksi xidmətində islahatlar yeni keyfiyyət və təhlükəsizlik meyarlarının tətbiqinə imkan yaradacaq”

Natiq Cəfərli: “Taksi xidməti qiymətlərin ucuz olduğu yeganə sahə idi”

şərhində V.Bayramov məsələ ilə bağlı təkliflərini söylədi: “Bir tərəfdən qiymətlər sərnişinlər üçün əlçatan olmalıdır, digər tərəfdən isə taksi fəaliyyəti ilə məşğul olanlar gəlir etmək imkanına malik olmalıdırlar. Taksi fəaliyyəti ilə məşğul olan şirkətlərin, eləcə də fərdi taksi fəaliyyəti ilə məşğul olan sürücülərin gəliri də önəmlidir, qiymətlərin əlçatan olması da. Yeni qaydaların tətbiq edilməsindən sonra qiymətlərin optimallaşdırılmasının mümkün olacağı gözlənilir. Qiymətlər tələb-təklif, mövcud xərclər əsasında müəyyən olunsun ki, bu da təbii ki, nəticə etibarilə taksi xidmətinin əlçatan olması, həm də keyfiyyətin yüksəldilməsinə səbəb olacaq. Çünki keyfiyyət, təhlükəsizlik və digər amillər çox önəmlidir. Taksi xidmətində islahatlar yeni keyfiyyət və təhlükəsizlik meyarlarının tətbiqinə imkan yaradacaq”.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli “Yeni Məsavət”ə açıqlamasında bildirdi ki, taksi xidmətində qiymətlər kifayət qədər qalxıb. Ekspert qeyd etdi ki, bu, yeni sərbəst prosedur qaydalarının tətbiq edilməsi ilə

əlaqədardır: “Taksi xidmətində qiymət artımı qaydaların kifayət qədər sərtləşməsi, taksi bazasında taksi fəaliyyəti ilə məşğul olan maşınların çıxması ilə əlaqədardır. İqtisadiyyatın qızıl qanunu var - təklif azalan kimi, tələb yerində qalır, qiymət artır. Ona görə də qeydiyyat prosedurları başa çatdıqdan sonra ilkin ehtimala görə, 20-25 min maşın taksi xidmətindən kənarda qalacaq. Kənarda qalan maşınların sayı çoxaldıqca qiymət artacaq. Optimal qiymət siyasətinə iki istiqamətdə baxmaq olar. Elmi yanaşsaq, maya dəyərinin və taksi sürücüsünün əməyinin dəyərləndirilməsi kimi baxıla bilər. Burada rahat hesablamalar aparmaq mümkün deyil. Digər tərəfdən, məsələ rəqəbatlı mühitdən asılıdır. Tələb artdıqca qiymət də artacaq. Son sərtləşmə qərarlarına qədər Azərbaycanda taksi xidməti kifayət qədər ucuzlaşmışdı. Son 10 ildə taksi xidməti qiymətlərin ucuz olduğu yeganə sahə idi. İndi isə əksini görürük, taksi xidməti bahala-

şıb. Təəssüf ki, sərbəst tənzimləmə ancaq qiymətlərə təsir edir, keyfiyyətlə bağlı hələ ki hər hansı dəyişiklik yoxdur. Keyfiyyət artsa idi, qiymət də artardı. Hələ ki ancaq qiymət artımının şahidi oluruq”.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda taksi fəaliyyəti üçün icazə (Buraxılış vəsiqəsi) və “Buraxılış kartı” alan sürücülərin sayı 6 mini keçib. Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin tabeliyindəki Azərbaycan Yürüş Nəqliyyat Agentliyinin (AYNA) məlumatına görə, təlim keçən sürücülərin sayı isə 23 mini keçib.

Xatırladaq ki, bu il martın 28-də Nazirlər Kabineti “Müntəzəm və taksi minik avtomobili ilə sərnişin daşımalarında istifadə olunan avtonəqliyyat vasitələrinin texniki göstəriciləri, daxili və xarici tərtibatına dair tələblər”i təsdiqləyib. Tələb əsasən, sürücülər taksi fəaliyyəti üçün icazə (“Buraxılış vəsiqəsi” və “Buraxılış kartı”) almalıdır.

Nigar HƏSƏNLİ,
“Yeni Məsavət”

İranda bayram əfvində Fərid Səfərli niyə buraxmadılar - son gəlişmə

Hüquq müdafiəçisi: “Fəridi həbsxanada saxlamaqla bundan daha çox faydalanmaq istəyirlər”

İranda haqsız yerə həbsdə saxlanılan azərbaycanlı gənc Fərid Səfərli bu dəfə də əfv düşmədi. Belə ki, İranın ali dini lideri Əli Xamənəyi iyunun 16-da Qurban bayramı və Qədir Hum bayramları münasibətilə 2654 məhbusu ya əfv edib, ya da həbs müddətini azaldıb və cəzalarını dəyişdirib. “182 qadın, 30 xarici ölkə vətəndaşı, ölkənin təhlükəsizliyinə qarşı cinayət törətməkdə təqsirli bilinən 53 nəfər, o cümlədən 6 azyaşlıya amnistiya verilib”, - məlumatda bildirilir.

Onların arasında F. Səfərli niyə olmadı? Yaxud haqsız cəzası niyə azaldılmadı, əgər İran həqiqətən də Azərbaycanla diplomatik münasibətləri tam qaydaya salmaq istəyirsə, xoş məram niyə göstərmir? Fəridin maddəsi əfvə niyə düşməsin ki?

Fərid Səfərlinin anası Dilə Əsgərova “Yeni Məsavət”ə deyib ki, bayramda oğlu ilə əlaqə saxlayıb: “İki həftədən bir Fəridlə danışırıq,

hər hansı problemi yoxdur. Amma bu dəfə də əfv düşmədi. Açıqı, heç ümidim də yox idi”. D.Əsgərova əlavə edib ki, Fəridə verilən cəza müddəti gələn ilin fevral ayında bitəcək.

Mövzu ilə bağlı hüquq mü-

dafiəçisi Səidə Qocamanlı da “Yeni Məsavət”ə fikirlərini bildirdi. O deyib ki, bununla bağlı dövlət strukturları danışıqlar aparmalıdır: “Görünür, Fəridlə bağlı bu süründürməçilik İranın öz maraqlarına xidmət edir. Bu səbəbdən də Fəridi əfv etmədi-

lər. Halbuki İran vətəndaşlarının xeyli hissəsi Azərbaycan Prezidenti tərəfindən imzalanan əfv sərəncamında yer almışdı. O strukturlara sual verilməlidir ki, niyə Fərid əfv olunanların arasında deyil? Demək ki, Fəridi həbsxanada saxlamaqla bun-

dan daha çox faydalanmaq istəyirlər, bunda maraqları var. Halbuki Fəridin günahsız olması hər kəsə məlumdur, burada cinayət əməli yoxdur. İranın rəsmi qurumlarına, qeyri-hökumət təşkilatlarına müraciət edirik ki, bizim dövlətin göstərdiyi xoşməramı onlar da bizim vətəndaşa göstərsinlər. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan vətəndaşlarımız olub. İranda Azərbaycan vətəndaşları keçən əsasən üzərlərində narkotik keçirdiklərinə görə həbs olunanlardır, yeni sırf cinayət törətdikləri üçün. Azərbaycanlıları günahsız yerə həbsdə saxlamaları bunu deməyə əsas verir ki, onların bu məsələdə başqa məqsədləri var”.

Xatırladaq ki, Azərbaycan vətəndaşı, Almaniyanın Yena Universitetinin tələbəsi Fərid Səfərli 2023-cü il fevralın 20-də İrana səfərə getdiyi, lakin martın 4-dən ondan xəbər alınmaması ilə bağlı müraciət Xarici İşlər Nazirliyinə martın 9-da daxil olub. Fərid Səfərli İrana səfərindən bir müddət əvvəl Almaniyanın Yena şəhərinə praktika üçün gəlmiş İran vətəndaşı olan bir qadınla tanış olub.

O, praktikasına başa çatdıqdan sonra İrana qayıdıb. Buna baxmayaraq, onlar arasında telefon əlaqəsi olub. Onlar qərarlaşıblar ki, İstanbulda görüşsünlər. Fərid İstanbulda gedib və bu zaman onun tanış olduğu qadının vizası düzəlməyib. Bundan sonra Fərid İstanbuldan İrana gedib. Uzun müddət Fərid Səfərli taleyindən məlumat almaq mümkün olmayıb. Yalnız 2023-cü il iyunun 1-də onun İranda casusluq ittihamı ilə həbs edildiyi məlum olub.

Sonradan ona qarşı irəli sürülmüş “casusluq” ittihamı “casusluq etmək niyyəti” ittihamı ilə əvəz olunub. Məhkəmə Fərid Səfərli barəsində 2 il həbs hökmü çıxarıb. Fərid Səfərli məhkəmədə ittihamı və hökmü qəbul etmədiyini bildirib. Azərbaycanın baş prokuroru Kamran Əliyev 2023-cü il sentyabrın 14-də Bakıda səfərdə olan İranın baş prokuroru Mohammad Kazem Movaheidi-Azadi ilə görüşündə Fərid Səfərli ilə bağlı cinayət işi ətrafında müzakirə aparıb. Daha sonra Tehranın Apelyasiya Məhkəməsi Fərid Səfərli ilə bağlı hökmdən verilən apelyasiya şikayətini təmin etməyib.

Afaq MİRƏYİQ,
“Yeni Məsavət”

Son vaxtlar Şuşa və Laçın şəhərlərinə fərdi avtomobillə turist səfərlərinin sayında artım baş verib.

Qeyd edilən ərazilər üzrə xüsusi nümayəndəliklərdən APA-ya daxil olan məlumata əsasən, Qurban bayramı ilə əlaqədar qeyri-ış günlərində (15.06.24-19.06.24) Şuşa şəhərinə 2650 avtomobillə 12 528 nəfər, Laçın şəhərinə isə 2 296 fərdi avtomobillə 8 330 nəfər səfər edib.

Şuşaya səfər edənlərin 1779 nəfəri, Laçına səfər edənlərin isə 709 nəfəri hotellərdə qonaqlayıb.

2023-cü il dekabrın 27-dən 2024-cü il iyunun 19-dək Şuşa şəhərinə ümumilikdə 72 298 nəfər səfər edib.

Bu il aprelin 27-dən iyunun 19-dək Laçın şəhərinə səfər edənlərin sayı isə 42 670 nəfər olub.

Qeyd edək ki, Laçın şəhərinə giriş 2 yoxlanış-nəzarət məntəqəsi (Şuşa və

Şuşa və Laçına fərdi avtomobillə turist səfərlərinin sayı artır

Güləbird postları) vasitəsilə həyata keçirilir.

Qeyd edilən tarixlər üzrə Şuşa postundan 5673 avtomobil ilə 15839 nəfərin, Güləbird postundan isə 9937 avtomobil ilə 26831 nəfərin keçidi təmin edilib.

Avropada əmək məhsuldarlığı sürətlə düşür

Avropa İttifaqı əhalisinin yüksək həyat səviyyəsi aşağı əmək məhsuldarlığı səbəbindən təhlükə altındadır.

Musavat.com xəbər verir ki, bu, "Bloomberg"-in hazırladığı materialda əksini tapıb.

Agentlik qeyd edir ki, Avropada əmək məhsuldarlığının zəifləməsi ABŞ göstəriciləri fonunda xüsusilə nəzərə çarpır.

Materiala əsasən, Almaniya, İtaliya və Fransa da daxil olmaqla, əksər Aİ ölkələrinin sakinləri ABŞ sakinlərinə nisbətən ildə orta hesabla daha az iş saatına malikdirlər. Bu, avropalıların gəlirlərinə təsir göstərir. Dünya Bankının (DB) məlumatına görə, 2022-ci ildə ABŞ-da adambaşına düşən ÜDM Aİ və Böyük Britaniyadan 28 faiz yüksək olub. Qeyd olunur ki, Avropa İttifaqı rəhbərliyi də əmək qabiliyyətli əhəlinin azalması problemi ilə məşğul olmaq məcburiyyətində qalacaq, çünki Aİ ölkələri sosial təminat və dövlət pensiya sistemlərini qoruyub saxlaya bilməyəcəklər.

Avropalılar isə öz rifah səviyyələrini yüksək qiymətləndirirlər. 2024-cü ilin mart ayından etibarən "Eurobarometer" sorğularına əsasən, avropalıların böyük əksəriyyəti (82 faizi) öz bölgələrində həyat keyfiyyətinin yaxşı olduğuna inanır.

 Musavat.com

Oxuyub-yazmağı bacarmayan IX və XI sinif şagirdlərinin sayı açıqlanıb

Ötən il qəbul imtahanlarından "2" qiymət alanların faizi artıb

2023-cü ildəki imtahan nəticələrinə əsasən, 9-cu sinif şagirdləri arasında 5 nəfər, 11-ci sinif şagirdləri arasında isə 2 nəfərin oxuyub yazmaqda çətinlik çəkdiyi məlum olub.

APA xəbər verir ki, bu barədə "Abituriyent" jurnalının 12-ci nömrəsində qeyd edilib.

Məlumatla əsasən, rayonlar üzrə oxumağı və yazmağı bacarmayan 9-cu sinif şagirdlərinin sayı belədir:

Qazax, Şuşa, Ağstafa, Şahbuz rayonlarının və Bakı şəhərinin hərəsində 1 nəfər. 11-ci sinif şagirdlərinə oxumağı və yazmağı bacarmayanlar isə Cəlilabad və Qobustan rayonlarından olub.

2023-cü ildə qəbul imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərin topladıqları balların statistikasi da açıqlanıb.

Bu barədə "Abituriyent" jurnalının 12-ci nömrəsində qeyd edilib.

Məlumatla əsasən, qəbul imtahanlarında iştirak edən və I-IV qrup üzrə imtahan verən abituriyentlərin 7,91 faizi 500-700 bal toplayıb. İmtahanlarda iştirak edənlərdən 17,91 faiz abituriyent isə 0-100 ballıq göstərici əldə edib.

2023-cü ildə I-IV ixtisas qrupları üzrə qəbul imtahanlarında abituriyentlərin 46,27%-i isə 200-dən az bal toplayıb.

Qəbulda toplanılması

mümkün olan maksimal bal 700-dür. 0-700 bal diapazonunu şərti olaraq (0-200), (200-300), (300-500), (500-700) intervallarına bölərək, ənənəvi "2", "3", "4", "5" qiymətləri ilə analogiyasını yaratsaq, görərik ki, həmin il abituriyentlərin 46,3 faizi imtahandan "2", 21,1%-i "3", 24,8%-i "4", 7,9%-i isə "5" qiymət alıb.

2022-ci ildə bu göstəricilər uyğun olaraq, 42,8%, 22,0%, 25,6%, 9,6% olub. Göründüyü kimi, ötən il "3", "4" və "5" qiymət alanların faizi nisbətən azalıb, "2" qiymət alanların faizi isə artıb. Təbii ki, qəbul imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərin topladıqları balların paylanması strukturunda və qəbul planında baş verən dəyişikliklər qəbul olan abituriyentlərin ballarının paylan-

masında da öz əksini tapıb. Qəbul olanların topladıqları balların paylanma diaqramından görünür ki, onların 34,3%-ni "3", 43,2%-ni "4", 13,1%-ni isə "5" qiymət alanlar təşkil edib. Ötən il bu göstəricilər, uyğun olaraq, 33,8%, 43,8%, 15,8% olub.

V ixtisas qrupu üzrə qəbul imtahanında toplanılması mümkün olan maksimal bal 300-dür. Qəbul (buraxılış) imtahanlarında iştirak edən abituriyentlərin 50,96%-nin topladığı bal 100-dən aşağıdır. Qəbul olan abituriyentlər arasında 30-dan az bal toplayan yoxdur və abituriyentlərin yarıdan çoxu (50,39%) 100-150 bal intervalında nəticə göstərib.

Jurnalda həmçinin qeyd edilir ki, ortastatistik abituriyent fənlər üzrə təhsil proqramının yalnız 27-56 faizini

mənimsəyir.

Bildirilib ki, ali təhsil müəssisələrinə imtahan vermiş abituriyentlərin Azərbaycan və rus bölmələri üzrə ayrılıqda ortastatistik portreti müəyyənləşdirilib.

Belə ki, Azərbaycan bölməsində ortastatistik abituriyent I mərhələdə ana dili fənnindən test tapşırıqlarının 40,59, riyaziyyatdan 27,45, ingilis dilindən 41,00%-nə, II mərhələdə ana dilindən 53,90, ədəbiyyatdan 47,10, riyaziyyatdan 29,36, fizikadan 31,38, kimyadan 30,48, biologiyadan 45,86, tarixdən 32,90, informatikadan 38,42, coğrafiyadan 28,45%-inə düzgün cavab verib.

Rus bölməsində orta statistik abituriyent isə I mərhələdə ana dili fənnindən test tapşırıqlarının 55,42, riyaziyyatdan 29,83, ingilis dilindən

56,28%-nə, II mərhələdə ana dilindən 52,53, ədəbiyyatdan 46,47, riyaziyyatdan 29,90, fizikadan 29,64, kimyadan 30,09, biologiyadan 40,02, tarixdən 25,10, informatikadan 37,22, coğrafiyadan 26,90%-ni düzgün cavablandırıb.

Jurnalda qeyd edilib ki, test tapşırıqlarının təhsil proqramı çərçivəsində hazırlandığını və bu çərçivədən kənara çıxmadığını, qəbul imtahanında iştirak edənlərin məktəbin seçilən şagirdləri olduğunu nəzərə alsaq, belə qənaətə gəlmək olar ki, ortastatistik məzun təhsil proqramının 44-73%-ni mənimsəmir. Bu isə ümumi təhsil müəssisələrinin böyük qisminə tədris prosesinin normal aparılmasından, tələbkərlərin zəifliyindən, ən başlıcası isə müə-

limlərin çoxunun peşəkarlıq səviyyəsinin aşağı olmasından və tədris prosesində yeni təlim üsulları və texnologiyalardan istifadə edə bilməməsindən irəli gəlir. Odur ki, bu sahədə həyata keçirilməsi vacib olan digər tədbirlərlə yanaşı, müəllimlərin müasir elmi əsaslarla ixtisasının artırılması, ali təhsil müəssisələrində pedaqoji kadrların hazırlanması səviyyəsinin yüksəldilməsi və gələcək müəllimlərə lazımi pedaqoji-metodiki bilik və bacarıqların aşılanması məsələləri diqqət mərkəzində olmalıdır. Qeyd olunanlarla yanaşı, abituriyentləri yüksək nəticələr qazanan qabaqcıl rayonların, məktəblərin, eləcə də yüksək nəticələri ilə fərqlənən müəllimlərin qabaqcıl təcrübəsi öyrənilməli və yayılmalıdır.

Avro-2024-ün ilk on günü - favoritlər

dəqiqləşir, Türkiyə millisi isə...

Ekspert: "Pley-offda daha gərgin matçlar görəcək, daha gözlənilməz nəticələrə şahidlik edəcəyik"

İyunun 15-dən iyulun 15-dək sürəcək futbol üzrə Avropa Çempionatının ilk on günü arxada qaldı. Təbii ki, daha həlledici oyunlar yaxınlaşdıqca futbol həyəcanı da artır. Artıq A qrupunda çoxsaylı suallar öz cavabını tapıb. Turnirə ev sahibliyi edən Almaniya millisi qrupu 7 xalla başa vuraraq, 1/8 finala vəsiqə qazanıb. Almanların ardınca bu mərhələyə çıxan ikinci kollektiv İsveçrə millisi olub. Qrupun digər oyununda Macarıstan son saniyə qolu ilə Şotlandiyanı məğlub edib ən yaxşı qrup üçüncülərindən biri olmaq üçün digər qruplardakı oyunların nəticələrini gözləməyə başlayıb.

Çempionatın B qrupunda isə qəzet çapa gedərkən Xorvatiya-İtaliya və İspaniya-Albaniya oyunu keçirilirdi. Bu qarşılaşmalara da maraq kifayət qədər böyük idi. Belə ki, İspaniya qrup lideri kimi 1/8 final mərhələsinə çıxmağı qarantiləmişdi. Aktivində 3 xalı olan İtaliyaya Xorvatiya qarşısında bir xal kifayət edirdi ki, İspaniyanın ardınca qrup ikincisi kimi üst mərhələyə çıxsınlar. Xorvatlar isə 1 xala sahib idilər və hökmən qalib gəlməli idilər. Qrupda digər bir xala sahib milli isə Albaniya idi. Onlar da nə qədər möcüzəli görünsə də, ispanları udmalı idilər. Bir xal qazanacaqqları təqdirdə, Xorvatiyanın isə məğlub olacağı, yaxud bir xal qazanacağı halda albanlar qrup üçüncülüüyü şansını qazanırdılar. Gecə saatlarında oyunlar baş tutduğu üçün yekun nəticələr barədə məlumat verə bilmədik.

Qeyd edək ki, çempionat başlayan ilk gündən azərbaycanlı azarkeşlərin əsas diqqəti F qrupuna yönəlmişdi. Çünki bizə qardaş ölkə sayılan Türkiyə yığması bu qrupda mübarizə aparır.

Təəssüflər olsun ki, ümid bəslədiyimiz Türkiyə millisi yarışmanın ikinci (qrup) matçında büdrədi. İlk oyunda Gürcüstanı məğlub edərək, hər kəsi sevindiren ay-ulduzlular növbəti oyunda Portuqaliya yığmasına (3-0) böyük hesabla uduzdu. Bu da azarkeşlərdə həm xəyal qırıqlığı, həm qəzəb hissi yaratdı. Xü-

susilə türkiyəli baş məşqçi Vinçenzo Montellanın dünya ulduzu Ronaldonun lideri olduğu Portuqaliya millisi qarşısına çıxardığı heyət ciddi tənqid olunur.

Türkiyə növbəti, davam ya tamam oyununa iyunun 26-da çıxacaq. Rəqib qrupda bir xala sahib Çexiya kollektividir. Qardaş ölkəyə bir xal da qrup ikincisi kimi çıxmağa yedir. Aktivində bir xalı olan çexlərə isə hökmən qalibiyyət lazımdır. Gürcülərin işi isə olduqca çətin görünür.

Qardaş ölkənin növbəti mərhələyə çıxma şansı necə qiymətləndirilir? Çıxsax, hara qədər gedə biləcək? Ümumiyyətlə, ilk 10 gün nəyi göstərdi, favoritlər dəqiqləşdimi?

Futbola yaxından maraq göstərən, deputat Aqil Abbas Türkiyə millisini Azərbaycan millisinə bənzətdi: "Hələ də bu çempionatın favoriti Almaniyanı görürəm. Təbii ki, İsveçrənin də tərəfini tutaram, o da baş məşqçi Murad Yakına görə. Amma dediyim kimi, favorit almanları görürəm. Türkiyə millisinə gəlincə, bu komanda baş məşqçisiz oynayırdı. Məhlə futbolu oynadı. Futbolçular öz ürəkləri ilə oynayırdı. Baş məşqçinin nə strategiyası, nə də taktikası var idi. Heç bir futbolçunun üzərində oyun qurmamışdı. Arda Güler, Hakan Çalhanoğ-

lu və Kenan Yıldız, bu üç futbolçu nə edə bilərdi? Arda Güldüzu Ronaldonun lideri olduğu Portuqaliya millisi qarşısına çıxardığı heyət ciddi tənqid olunur. Futbolçu top daşıyan deyil ki. Ona top daşımalarıdır, o da oynamaqdır. Türkiyənin, açığı, uğurlu nəticə qazanacağına inanmıram. Tutaq ki, Çexiya ilə oyunda uğur qazanıb, 1/8-ə çıxdılar, nə olacaq? Siz doğru deyirsiniz, 2008-ci ildə də bu turnirə belə başlamışdılar, amma ciddi uğur qazandılar. Unutmayaq ki, o komanda tamam fərqli idi. O oyunların hamısını izləmişəm. Sadəcə, bəxtləri o zaman Almaniya qarşısında gətmədi. Final oynaya bilərdilər. Amma o milli başqa idi. İndiki Türkiyə millisi Azərbaycan millisinə bənzəyir".

Tanınmış idman yazarı Natiq Muxtarlı qardaş ölkənin çox da irəli getməyəcəyini düşünür: "Çox təəssüf ki, Türkiyə yığması ilə bağlı proqnozlarımız Portuqaliya ilə oyunda doğruldu. Bu qarşılaşma göstərdi ki, Türkiyə yığması böyük turnirlər üçün yetişməyib. Komandanın baş məşqçisinin kim olmasından asılı olma- yaraq, türk futbolçuları komanda oyununa, nizam-intizam- a alışdırmaq mümkün deyil. Az qala bütün komanda ilə hücum edirlər, amma

müdafiəyə qayıtmaq haqda düşünmürlər. Müasir futbol- da belə oynayan komanda- nın nəsibi fiaskodur. Türkiyə yığmasının şansı öz əlində- dir. Çexiya ilə oyunda heç ol- masa bir xal qazansalar, qrupdan çıxacaqlar. Amma bundan sonra necə olacaq? Güman ki, elə 1/8 finalda da mübarizəni dayandıracaqlar. Ümumi turnirə gəldikdə isə çempionatdan əvvəlki proqnozlar doğrulur. Avro-2024-ün əsas favoritləri İspaniya, Fransa, Almaniya, İngiltərə və Portuqaliyadır. Amma bu komandalar fərqli oyun taktikası seçiblər. Almaniya və İspaniya, qismən də Portuqaliya yaradıcı futbol- la üstünlük verir, Fransa və İngiltərə isə nəticəyə hesablanmış oyuna. Böyük ehtimalla, 1/4 finalda artıq bu komandalar bir-birilərinə rəqib olacaq. Yaradıcı futbolla nəticəyə hesablanmış futbol- lun mübarizəsi başlayacaq. Təbii ki, azarkeşlər birincilərin tərəfində olacaqlar. Amma ikincilərin də qalib gəlmək şansı var. Tarixdə dəfələrlə şahidi olmuşuq nəticə- yə oynayan komandaların çempion olmasına. İtaliya, Yunanıstan kimi komanda- lar antfutbolla Avropa çempionu olublar. Ancaq indi onların hansı futbolu sərgilədi- yi müzakirə mövzusu deyil.

Tarixdə nəticə qalır. Böyük komandaların heyətində olan yüksək səviyyəli futbol- çular məşqçilərin istənilən tapşırığını icra etməyə qadirdirlər. Türkiyə yığmasında çatışmayan amil də məhz budur. Heyətdə istedadlı futbolçular var, amma mentalitet, cılızlıq müdafiə olun- mağı sanki qəbul etmir. Türkiyə yığmasının müdafiə xə- tində əsl başıpozuqluq yara- nır, rəqibin hücumu zamanı. Deməli, uğur qazanmaq üçün düşüncə, mentalitet dəyişməlidir. Uğura gedən yol soyuqqanlı yanaşmadan keçir. Avropa çempionatının əsas favoritləri olan koman- daların hər birində soyuq- qanlı davranış müşahidə edilir. Türkiyə ya dəyişəcək, ya da böyük turnirlərdə uğursuzluq əbədi olacaq".

Futbol mütəxəssisi Kənan Məstəliyev isə fərqli düşünür. O, Türkiyənin baş məşqçisinin Portuqaliya ilə oyunda çıxardığı heyəti məntiqi sayır: "Türkiyənin qrup- dan çıxacağına şübhə etmi- rəm. Bunun üçün potensial- ları yetərincədir. Ulduz futbolçuları var, çox istedadlı- dırlar, ad-ad götürəndə çox yaxşıdırlar, amma komanda kimi problemləri var. Üstəlik, müdafiə xəttində çox boşluq- lar verərək məğlubiyyətə bir- başa yol açırlar. Gürcüstanla

qarşılamada görmüşdük, Portuqaliya ilə matçda bütün bunlara bir daha şahidlik etdik. Bəli, Montellanın bilərəkdən "ikinci" heyəti oynatdığı, bəzi ulduzlara istirahət verdiyi göründü. Bunu məntiqi hesab etmək olar. Çünki hazırda türklər Portuqaliyaya rəqib olacaq gücdə deyillər və onsuz da məğlub olacaqdılar. Ona görə də gücü qorumaq lazım idi. Amma bu qədər bərbad oyunla da yox. Türkiyə tamamilə gücsüz, qeyri-effektiv futbol oynadı, fərdi səhvlərin çoxluğundan əziyyət çəkdi. Bu siyahını uzatmaq olar, amma qısa desək, çox üzücü bir komanda gördük. Ümid edək ki, Çexiya ilə matçda fərqli Türkiyə görəcəyik. Nəzərə alsaq ki, qardaş ölkəyə 1 xal da bəs edir, şanslar çox yüksəkdir. Amma bu baş versə belə perspektiv yaxşı deyil. Növbəti mərhələdən ilk rəqib ya Fransa, ya da İngiltərə ola bilər ki, onlar da turnirin şəxsiz favoritləridir. "Ay-ulduzlular"ın düşərgəsində ruh düşkünlüyü, böyük təzyiq və gərginlik olduğunu da nəzərə almalıyıq. Vinçenzo Montella qısa zamanda komandanı psixoloji olaraq toparlamasa, qrupdan çıxmağın özü belə uğur sayılacaq. Qeyd olunan nəhənglərə qarşı Türkiyənin şansları hazırda çox aşağıdır. Ümumilikdə turnirin favoritlərinə gəlincə, ingilislər və fransızlara Portuqaliya və İspaniya da qoşulub. Dünənki xal itkisinə rəğmən Almaniya da yaxşı görünür. Bu 5 komanda yarımfinalda oynamağa əsas namizədlər, iddiaçılardır. Güclülərin bəziləri iddiasını öncədən, bəziləri turnirin gedişatında ortaya qoyur. Eyni zamanda İsveçrə göstərdi ki, Avropa çempionatında hamı ilə başa-baş oynaya, qalib də gələ bilər. Əsas odur ki, çox maraqlı çempionat izləyirik, həm də bunun baxımlı futbolla müşayiət olunması sevincdiricidir. Avropa çempionatı həmişə güclü, bərabər güclü komandaların olduğu, heç kimin asan təslim olmadığı bir turnir olub, bu dəfə də belədir. Düşünürəm ki, pley-offda daha gərgin matçlar görəcək, daha gözlənilməz nəticələrə şahidlik edəcəyik".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 108 (8481) 25 iyun 2024

Cexiyada Avropanın ən uzun qədim kurqanı aşkarlandı

Arxeoloqlar Cexiyada Avropanın ən uzun qədim kurqanını aşkar ediblər. Uzunluğu təqribən 190 metr, eni 15 metr olan kurqan yolda aparılan təmir işləri zamanı aşkar edilib. Qədim kurqanın yerüstü hissəsi, ehtimal ki, kond təsərrüfatı işləri nəticəsində dağıdılıb. Alimlər komandası kurqanın girişini də aşkarlamğa nail olublar. Arxeoloqlar iki əsas və 28 əlavə məzar aşkar ediblər. Onların yaşı ən azı 5300 ildir. Dəfnlərin inventarları Cexiya və Polşadakı oxşar abidələrə uyğundur.

55 kilo arıqlayan qadıncan 3 mühüm məsləhət

Amerikanın Washington şəhərindəki Renton sakini 55 kilo arıqlaya-raq, arıqlamaq istəyənlərə üç tövsiyə verib. Bu barədə NBC kanalının Bugünkü proqramının saytı yazır.

Qadın porsiyaların ölçülərinə nəzarət etməyi öyrənib, müəyyən qidalara faydalı alternativləri öyrənib və arıqlamaq üçün ən sevdiyi yeməklərdən imtina etmək zorunda qalmayacağını görəndə təəcübülənib. Pəhrizin dördüncü ayında fiziki aktivliyi artırmağa başlayıb və indi heftədə altı dəfə idman salonuna gedir. 2017-ci ilin noyabrından bəri 127 kiloqramdan 72 kiloqrama qədər arıqlamağı bacarıb.

Carlton insanların özünə imkansız vəzifələr qoymamağını məsləhət görür. "Kiçik hədəflərə başlaya bilərsiniz" deyir. "İnsanlara deyirəm: fiziki aktivliyi artırmaq istəyirsinizsə, yalnız gündə beş dəqiqə iki həftə qonşuluq ətrafında gəzəcəyinizə qərar verin. Yeməyi azaltmaq istəyirsinizsə, yalnız iki həftə nahar etmək əvəzinə böyük bir sağlam salat yeyəcəyinizə qərar verin".

Anqlayarkən öyrəndiyi başqa bir dərs isə əzməkərlərin bütün qaydalara mükəmməl riayət etməkdən daha vacib olmasıdır. Özünüze müdaxilə etməmək də vacibdir. "Çox şey əldə edə bilərsiniz" deyir qadın: "Ancaq hər cür düşüncə bizi dayandırır. Onları yoldan çıxarsaq, bizi dayandırmamaq mümkün olmayacaq".

Ölüm riskini azaldan pəhriz - həkim məsləhəti

Aralıq dənizi pəhrizinin ürək xəstəlikləri və digər səbəblərdən ölümün qarşısını almaqda effektiv olduğu elmi şəkildə sübut edilib. Bu barədə Rusiyanın Mərkəzi Elmi-Tədqiqat Epidemiologiya İnstitutunun Yoluxucu Xəstəliklər Klinikasının kardioloq, terapevt, funksional diaqnostika üzrə mütəxəssisi, tibb elmləri doktoru Lyudmila Salamatina məlumat verib.

"Aralıq dənizi pəhrizinin konsepsiyası ABŞ-lı məsləhətçilərin Anselmi və Marqaret Keys tərəfindən irəli sürüldü. 1950-ci illərdə onlar italyanların, ispanların və yunanların yemək vərdişlərini öyrəniblər. Bu xalqlarda ürək xəstəlikləri və ölüm hallarının azalması ilə əlaqələndirilir", - deyir Salamatina bildirib.

İspaniyada maye formada olan ən qədim şarab tapıldı

Dünyanın ən qədim maye şarabı İspaniyada Roma ailəsinin məqbərəsində tapılıb. Sevilyaadakı eramızın I əsrinə aid məqbərədə dəfn qabları aşkarlanıb. Onlardan ikisinin üzərində adlar yazılıb: Hispanae və Senicio.

həkim bildirib.

Aralıq dənizi pəhrizinə yüksək miqdarda meyvə, tərəvəz, paxlalılar, bütöv taxıl, balıq və zeytun yağı, orta dərəcədə spirt istehlakı, qırmızı ət, süd məhsulları və doymuş yağ turşularının az qəbulu daxildir. Əlavə tədqiqatlar göstərdi ki, beş il ərzində qoz-fındıqla zənginləşdirilmiş Aralıq dənizi pəhrizinə riayət etmək ateroskleroz riskini 28%, sızma zeytun yağı ilə zənginləşdirilmiş qidalar isə 31% azaldır. Bundan əlavə, məlumdur ki, Aralıq dənizi pəhrizinə riayət etmək təkcə ürək-damar xəstəlikləri və ölüm riskinin 10% azalması ilə deyil, həm də bütün səbəblərdən ölüm hallarının 8% azalması ilə əlaqələndirilir", - deyir Salamatina bildirib.

Qablardan birində beş litr sarımtıl-qəhvəyi maye olub. Kimyəvi analiz zamanı ağ şarab üçün xarakterik olan polifenollar və mineral duzlar aşkar edilib. İçkinin tərkibi Əndəlüs-dən gələn müasir şarablara yaxındır. Alimlər hesab edir ki, kremasiya qabına şarab qoymaq ritualın bir hissəsi olub. Onların fikrincə, şarabın maye halda heyvətə-miz şəkildə saxlanması Romadakı mürəkkəb konservləşdirmə üsullarından xəbər verir. Həmçinin xüsusi iqlim şəraiti şarabın demək olar ki, iki minillik ərzində qorunmasına kömək edib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünyada 4300-ə yaxın fərqli din var.
- * Ay işığının bizə çatması 1,3 saniyə çəkir.
- * Buqələmunların dili bədənlərindən iki qat uzundur.
- * Liftdə ayna qoyulmasının əsas səbəbi qapılar açılarkən kabinənin yerində olduğunu görməkdir.
- * Fillərin rəngi əslində boz deyil qızılı-torpaq rəngidir. Boz görünmələrinin səbəbi palçıqlı suların üzərilərində qurumasıdır.
- * Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementin birləşməsindən meydana gəlir, yalnız brilyant tamamilə karbon-dan əmələ gəlir.
- * Albert Eynşteyn 9 yaşından sonra tam danışmağa başlayıb. Buna görə də ailəsi onun əqli cəhətdən qüsurlu olduğunu düşünüb.
- * "Santa Klaus"un paltarı əslində yaşıl rəngdədir. Ancaq bir kola markası onu qırmızı-ağ olaraq dünyaya tanıdıb.
- * Qütb ayları isti və nəmli mühitdə qaldıqları zaman kürklərinin rəngi yaşıl rəngə çevrilir.
- * Ən böyük quş yumurtası dəvəquşununundur. Yumurta 15 - 20 santimetr uzunluğunda və ortalama 1,7 kiloqram ağırlığındadır. Qaynadılaraq bişirilməsi isə 40 dəqiqə çəkir.
- * Ən ağıllı heyvanlardan biri olan qarğalar, insanlar kimi yaşlı valideynlərini illər sonra gedib ziyarət edirlər.
- * Ağcaqanadlar əllərini ovuşdurub başlarından keçirmə hərəkətini, uçarkən əllərinə yapışan molekulları təmizləmək məqsədi ilə edirlər.
- * Bir kilo limonda bir kilo çiyələkdən daha çox şəkər var.

Kondisioner insanı kor edə bilər - xəbərdarlıq

Havalar isindikə kondisionerdən istifadənin artması göz sağlamlığımıza təhdid edir. Dos. Dr. Remzi Karadağ kondisionerlərin şüursuz istifadəsinin göz quruluğu və göz infeksiyalarına səbəb ola biləcəyini ifadə edib. "Kondisionerlər ətrafdakı rütubəti alaraq soyuq havanı üfürür. Bu, gözün səthinə təbii nəmin buxarlanmasına və göz quruluğuna səbəb olur. Eyni zamanda quru hava gözün təbii müdafiə mexanizmini zəiflədir və onları infeksiyalara daha həssas edir. Kondisionerdən istifadə xüsusilə kontakt linza taxanlar üçün göz infeksiyası riskini artırır", - deyir oftalmoloq bildirib.

Onun sözlərinə görə, bu hallarda simptomlar dərhal özünü göstərir: "Quru göz sindromunun ən çox rast gəlinən simptomları gözlərdə yanma, sancma və qızartıdır. Bu simptomlar göz səthinin kifayət qədər nəmləndirilməməsi səbəbindən özünü göstərir. Göz yaşının çatışmazlığı da görmə keyfiyyətinə mənfi təsir göstərir. Bu, davamlı xarakter alarsa və müalicə olunmazsa, buynuz qışada xoralar və görmə itkisi kimi ciddi sağlamlıq riskləri yarana bilər. Xüsusilə yaşlı insanlar risk qrupundadır. Normal simptomlarla yanaşı, bu yaş qrupundakı fərdlərdə bulanıq görmə, işığa həssaslıq kimi əlamətlər daha çox müşahidə olunur. Vaxtında və düzgün müalicə aparılmasa, görmə itkisi belə baş verə bilər".

O, erkən müdaxilənin əhəmiyyətindən də bəhs edib. "Quru göz sindromunun diaqnozu oftalmoloqun ətraflı müayinəsi ilə mümkündür. Göz yaşlarının miqdarını və keyfiyyətini ölçən Schirmer testi, göz səthinin vəziyyətini araşdırmaq üçün boyama testləri və göz yaşının buxarlanma müddətini qiymətləndirən testlər bu sindromun aşkarlanmasında kritik əhəmiyyətə malikdir.

Erkən diaqnoz müalicə prosesini daha effektiv edir və ciddi fəsadların qarşısını alır. Müalicə xəstəliyin şiddətindən və səbəbindən asılı olaraq dəyişir. Yüngül hallarda, süni gözyaşardıcı damcılar istifadəsi kifayətdir.

Daha ağır hallarda, gözyaşardıcı kanalların tıxanması və ya gözyaşı istehsalını artıran dərmanlar kimi əlavə müalicə tələb oluna bilər. Bundan əlavə, antiinflamatuar dərmanlar və omega-3 əlavələri də müalicəni dəstəkləyə bilər.

Müalicə prosesində kondisionerli mühitlərdən uzaq durmaq, kompüter ekranı qarşısında qalma müddətini azaltmaq və mütəmadi olaraq gözləri nəmləndirmək də mühüm rol oynayır", - deyir həkim vurğulayıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500